

Eivind Farstad
Petter Dybedal
TØI rapport 1119/2010

tøi Transportøkonomisk institutt
Stiftelsen Norsk senter for samferdselsforskning

Nasjonal ferie- og forbruksundersøkelse vinteren 2009

TOURIMPACT rapport nr 2

Nasjonal ferie- og forbruksundersøkelse vinteren 2009

TOURIMPACT rapport nr 2

Eivind Farstad og Petter Dybedal

Transportøkonomisk institutt (TØI) har opphavsrett til hele rapporten og dens enkelte deler. Innholdet kan brukes som underlagsmateriale. Når rapporten siteres eller omtales, skal TØI oppgis som kilde med navn og rapportnummer. Rapporten kan ikke endres. Ved eventuell annen bruk må forhåndssamtykke fra TØI innhentes. For øvrig gjelder [åndsverklovens](#) bestemmelser.

ISSN 0808-1190

ISBN 978-82-480-1181-1 Papirversjon

ISBN 978-82-480-1180-4 Elektronisk versjon

Oslo, desember 2010

Tittel: Nasjonal ferie- og forbruksundersøkelse vinteren 2009

Forfattere: Eivind Farstad, Petter Dybedal

Dato: 12.2010

TØI rapport: 1119/2010

Sider 32

ISBN Papir: 978-82-480-1181-1

ISBN Elektronisk: 978-82-480-1180-4

ISSN 0808-1190

Finansieringskilde: Norges forskningsråd

Prosjekt: 3409 - Knowledge on economic impacts of tourism on regional and local levels ...

Prosjektleder: Petter Dybedal

Kvalitetsansvarlig: Jon Martin Denstadli

Emneord: Ferie
Forbruk
Norge
Reiseliv
Turisme
Vinter

Sammendrag:

Denne ferie- og forbruksundersøkelsen gjelder feriereiser innenlands i Norge vinteren 2009. Undersøkelsen er internettbasert og omfatter fullt utfylte skjemaer fra ca 3000 respondenter. En gjennomsnittlig norsk innenlands ferietur i vintersesongen varer omtrent en halv uke (3,6 overnattinger). Det var gjennomsnittlig 2,8 personer i reisefølget som pengeforbruket ble rapportert for. Totalt var forbruket på ca 1 700 kroner pr feriegjest pr tur, eller nær 480 kroner pr gjestedøgn. Det er betydelige geografiske forskjeller i forbruket og i hvordan det fordeler seg på ulike varer og tjenester. Det er også forskjeller etter overnattings- eller transportmåte, formål ved reisen, lengde på oppholdet, hvilken type sted som besøkes, reisedistanse osv. Reisefølgenes demografiske og sosioøkonomiske sammensetning påvirker også forbruket i noen grad.

Title: Norwegian holiday and expenditure survey winter 2009

Author(s): Eivind Farstad, Petter Dybedal

Date: 12.2010

TØI report: 1119/2010

Pages 32

ISBN Paper: 978-82-480-1181-1

ISBN Electronic: 978-82-480-1180-4

ISSN 0808-1190

Financed by: The Research Council of Norway

Project: 3409 - Knowledge on economic impacts of tourism on regional and local levels ...

Project manager: Petter Dybedal

Quality manager: Jon Martin Denstadli

Key words: Expenditure
Holiday
Norway
Tourism
Travel
Winter

Summary:

This Internet based Norwegian holiday and expenditure survey includes a nationwide representative sample of domestic holiday trips in Norway during the winter of 2009. The survey comprises complete questionnaires from 3,000 respondents. An average Norwegian domestic winter holiday trip lasts about half a week (3.6 nights). The average number of persons in the travel party/expenditure unit was 2.8. Total consumption was about NOK 1,700 per holiday guest per trip, which equals about NOK 480 per guest night. There are significant differences in expenditures by county and type of place visited, as regards both total expenditures and expenditures by type of commodity. There are also differences depending on the accommodation or mode of transport used, purpose of travel, length of stay, distance travelled, etc. The composition of the travel party as regards demographic and socio-economic characteristics also seems to influence expenditures to some degree.

Language of report: Norwegian

Transportøkonomisk Institutt
Gaustadalleen 21, 0349 Oslo
Telefon 22 57 38 00 - www.toi.no

Institute of Transport Economics
Gaustadalleen 21, 0349 Oslo, Norway
Telefon 22 57 38 00 - www.toi.no

Forord

Siden 1998 har Transportøkonomisk institutt (TØI) på helårsbasis gjennomført løpende undersøkelser av alle typer besøk i Norge foretatt av personer som er bosatt utenlands, i den såkalte "Gjesteundersøkelsen". Integrert i denne årlige undersøkelsen har det i enkelte år vært en egen Forbruksundersøkelse, som sist fant sted i 2007. Når det gjelder utenlandske turistenes forbruk, er altså statistikkgrunnlaget rimelig godt i Norge. Når det derimot gjelder nordmenns ferieaktivitet og ferierelatert forbruk i Norge, har statistikkgrunnlaget vært mer begrenset. Siste landsdekkende og detaljerte forbruksundersøkelse (mht. forbruk på ulike varer og tjenester) for norske ferierende i Norge ble gjennomført av TØI i 1995. Det har derfor vært behov for en oppdatering av statistikkgrunnlaget for innenlandsk turisme når det gjelder pengeforbruk på feriereiser, samt å skaffe mer detaljert oversikt over dette både i omfang, struktur og geografisk fordeling.

Et viktig formål med statistikkarbeidet har også vært å fremskaffe oppdaterte forbrukstall til Statistisk sentralbyrås arbeid med fylkesvise satellittregnskap for turisme. Denne studien dokumenterer således forbruksutgiftene til norske turister på ferie i Norge i vintersesongen 2009, og målet er å belyse forbruksaspekter knyttet til blant annet hovedformer for overnatting, transportmåte, reiseformål og reisested.

Denne undersøkelsen er en del forskningsprosjektet TOURIMPACT, som er finansiert av Norges forskningsråd gjennom Reiselivspolitik-programmet. Rapporten er den andre i en serie rapporter fra prosjektet. Den første undersøkelsen i prosjektet for sommersesongen 2008 er dekket i TØI-rapport nr. 1092/2010. I tillegg til rapportserien blir resultater fra prosjektet også publisert i vitenskapelige artikler og andre relevante forskningsfora.

Transportøkonomisk institutt vil takke alle som har bidratt i prosjektet. En spesiell takk går til Steinar Leknessund og hans kollegaer i Norstat, som har bidratt til å tilrettelegge undersøkelsen på Internett. Denne rapporten er utarbeidet av forsker Eivind Farstad og forskningsleder Petter Dybedal, som også er leder for prosjektet. Forsker Jon Martin Denstadli har kvalitetssikret rapporten. Avdelingssekretær Tove Ekstrøm har sørget for tekstbehandlingen og tilrettelagt dokumentet for trykking.

Oslo, desember 2010
Transportøkonomisk institutt

Lasse Fridstrøm
instituttssjef

Tone Haraldsen
avdelingsleder

Innhold

Sammendrag

Summary

1 Innledning	1
1.1 Undersøkellesformål	1
1.2 Rapportens oppbygning	2
2 Opplegg og metode	3
2.1 Undersøkelsesopplegget – registrering ved bruk av internettpanel	3
2.2 Forbruksopplysningene i undersøkelsen	4
2.3 Usikkerhet i resultatene	4
3 Forbruk etter reisemål, type reisemål og demografi	7
3.1 Generelle resultater fra undersøkelsen	7
3.2 Forbruk etter reisemål	7
3.3 Forbruk etter type reisemål	8
3.4 Forbruk etter reiseavstand og reisens varighet	10
3.5 Forbruk etter kjønn, alder, husholdningstype med mer	12
4 Forbruk etter overnattings- og transportmåte	15
4.1 Beregnet forbruk etter overnattingsform	15
4.2 Beregnet forbruk etter transportmåte	16
5 Forbruk etter utgiftskategorier	18
5.1 Forbruk etter hovedutgiftskategori	18
5.2 Utgiftsfordeling etter overnattingsmåte	18
5.3 Utgiftsfordeling etter transportmiddel	21
5.4 Forbruk per utgiftskategori etter stedstype	22
6 Geografisk fordeling av forbruket	25
6.1 Definisjoner og begrensninger	25
6.2 Forbruk fordelt på besøkslandsdel	25
6.3 Forbruk fordelt på fylker	26
6.4 Kort oppsummering av resultatene	31
Litteratur	32

Sammendrag:

Nasjonal ferie- og forbruksundersøkelse vinteren 2009

TOURIMPACT rapport nr 2

TØI rapport 1119/2010

Forfatter(e): Eivind Farstad og Petter Dybedal

Oslo 2010, 32 sider

En gjennomsnittlig norsk innenlands vinterferietur varte en halv uke (3,6 overnattinger) ifølge denne undersøkelsen fra vinteren 2009. Det var gjennomsnittlig 2,8 personer i hvert reisefølge. Totalt var forbruket på ca 1 700 kroner per feriegjest per tur, eller nær 480 kroner per gjestedøgn. Det er betydelige forskjeller i forbruket etter hvor feriereisen foregår og etter hva slags type reise det er. Eksempelvis er døgnforbruket drøyt 900 kr ved besøk i Oslo, Bergen, Trondheim eller Stavanger, og 320 kr ved besøk i spredtbygde strøk. I spredtbygde strøk er hyttebesøk (310 kr per døgn), slekts- og vennebesøk (434 kr) og camping (328 kr) dominerende overnattingsformer, mens i byene er det langt større innslag av hotellovernattinger, med et døgnforbruk på 960 kr i snitt (for hele landet). Tilsvarende varierer forbrukets fordeling på overnatting, servering, transport, dagligvarer, shopping, aktiviteter, etc med type reise/type besøksmål. Forbruket varierer også etter transportmåte, lengde på oppholdet og hvordan reisefølget er sammensatt, variable som for øvrig henger sammen med besøkssted og type reise man er på.

Denne studien fokuserer på forbruksutgiftene til norske turister i Norge i vintersesongen 2009. Rapporten gir nøkkelopplysninger om de mest sentrale innenlandsmarkedene for norsk reiseliv ved at studien belyser forbruksaspekter knyttet til turistenes hovedformer for overnatting, transportmåte, reiseformål og reisested. Et viktig formål har vært å fremskaffe nye forbrukstall for Statistisk sentralbyrås utarbeidelse av fylkesvise satellittregnskap for turisme. Denne undersøkelsen er en del av forskningsprosjektet TOURIMPACT, som er finansiert av Norges Forskningsråd gjennom Reiselivspolitik-programmet. Dette er andre delrapport fra prosjektet; den første omhandlet sommersesongen 2008 (Farstad, Dybedal 2010).

Undersøkelsen gjelder feriereiser som ble foretatt av personer som er bosatt i Norge, uansett ferieformål og/eller transport/overnattingsmåte. Bare feriereiser med minst en overnatting er inkludert (forretningsreisende er ikke med), og undersøkelsen dekker reiser til alle fylker i Norge vinteren 2009.

Undersøkelsen ble utført som en internettbasert utvalgsundersøkelse levert av analysebyrået Norstat. Vinterundersøkelsen foregikk i mars og april 2009 (uke 12-16) og dekket perioden primo januar til medio april 2009. Undersøkelsen omfattet et landsrepresentativt utvalg på 3 000 respondenter, stratifisert etter bostedsfylke, kjønn og alder.

I gjennomsnitt varte en innenlands vinterferietur ca en halv uke, dvs. 3,6 overnattinger. Gjennomsnittlig antall personer i reisefølget de oppgitte forbruksutgiftene gjaldt for var 2,8 personer, som i gjennomsnitt gir 10,2 gjestedøgn per reisefølge per reise.

Reisefølgene i undersøkelsen hadde et gjennomsnittlig forbruk på drøyt 4 900 kroner for hele reisen. Totalt var forbruket på om lag 1 700 kroner per feriegjest per reise, eller nær 480 kroner per gjestedøgn.

Forbruket på feriereisen er et resultat av en rekke faktorer med relativt sterk innbyrdes sammenheng – hvorav reiseformål, besøkssted, overnattingsmåte, varighet og transportmåte er de mest framtrædende.

De reisene som medfører de laveste kostnadene er vanligvis besøk til fritidsbolig eller venner og familie, mens deltakelse i arrangementer/bestemte aktiviteter og shoppingturer gir et markert høyere forbruk per overnatting per person (tabell A).

Tabell A: Forbruksutgifter for norske turister etter hovedformål med reisen. Kr per gjestedøgn.

Hovedformål med reisen	Gjennomsnittlig forbruk	Antall netter på reise	N	Prosentandel av utvalget
Besøk hos familie/venner	451	3,7	1028	34,6 %
Til hytte/fritidsbolig	259	3,7	968	32,5 %
Ski/snøferie (alpint/langrenn o.l.)	589	3,5	421	14,2 %
Arrangement/aktivitet/attraksjon/treff	1131	2,6	265	8,9 %
Organisert gruppreise	421	5,5	34	1,1 %
Shopping/innkjøp	1645	2,6	77	2,6 %
På veg til eller fra utlandet	1074	3,1	48	1,6 %
Annet formål	1048	2,9	134	4,5 %
Totalt	479	3,6	2975	100,0 %

Generelt kan det sies byferier er mer kostbare enn ferie ”på landet”, dvs. at besøk til en av de større byene i snitt medfører et høyere forbruk per gjestedøgn enn besøk i mer spredtbygde strøk (tabell B). Dette henger blant annet sammen med at ferieturene til byområder i mye større grad innbefatter bruk av kommersiell overnatting og kommersielle aktiviteter enn turer ”på landet”, som domineres av reiser til fritidsboliger eller til slekt og venner.

Tabell B: Forbruksutgifter for norske turister etter type reisemål for reisen. Kr per gjestedøgn.

Type reisemål	Gjennomsnittlig forbruk	Antall netter på reise	N	Prosentandel av utvalget
Større by (Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger/Sandnes)	904	3,3	632	21,2 %
Mellomstor by	593	3,4	350	11,8 %
Mindre by/tettsted	484	4,1	570	19,2 %
Spredtbygd strøk	322	3,7	536	18,0 %
Fjell/skogområde/villmark	351	3,4	887	29,8 %
Totalt	479	3,6	2975	100,0 %

Resultatene viser også at lengre reiser (i betydningen avstand) oftest medfører større reisekostnader, ikke bare på grunn av avstanden, men også på grunn av

overgang fra bil til f eks fly. Reiser med kort varighet gir større utgift per gjestedøgn, mens utgiftene per person øker med reisens varighet.

Overnatting på hotell eller liknende gir et høyere gjestedøgnforbruk enn overnatting på campingplasser eller privat overnatting (venner/familie eller fritidsbolig (tabell C).

Tabell C: Forbruksutgifter for norske turister etter hovedovernattingstype på reisen. Kr per gjestedøgn og per person.

Hovedtype overnatting*	Kr per gjestedøgn	Kr per person	Antall netter på reise	N	Prosentandel av utvalget
Hotell, pensjonat og lignende	960	3151	3,3	611	20,6 %
B&B, leid rom, turisthytte, vandrehjem	821	2257	3,7	38	1,3 %
Camping på camp.plass	328	1228	3,3	64	2,2 %
Camping utenom camp.plass	460	1510	3,6	31	1,0 %
Hytte/fritidsbolig	310	1118	3,8	1181	39,8 %
Venner eller familie	434	1660	2,7	993	33,4 %
Annen overnatting	1040	2847	2,8	52	1,8 %
Totalt	477	1705	3,6	2970	100,0 %

* Hovedtype overnatting innebærer at minst 50 % av overnattingene på reisen gjelder denne kategorien. Forbruket på hele reisen er dermed tillagt denne overnattingsmåten.

”Kollektivt” transportmiddel (inkl. fly, tog, buss og båt/skip) er også forbundet med høyere kostnader per person enn privat/individuell transport (tabell D).

Tabell D: Forbruksutgifter for norske turister etter hovedtransportmiddel benyttet på reisen. Kr per gjestedøgn og totalt per person.

*Hovedtransportmiddel	Kr per gjestedøgn	Kr per person	Antall netter på reise	N	Prosentandel av utvalget
<i>Individuelt transportmiddel</i>					
Personbil, varevogn o.l.	394	1326	3,4	2025	68,1 %
Bobil**	567	2091	3,7	16	0,5 %
Personbil m/campingvogn**	338	1635	4,8	16	0,5 %
<i>Kollektivt transportmiddel</i>					
Fly	874	3912	4,5	534	17,9 %
Buss	567	1713	3,0	103	3,5 %
Tog	394	2064	5,2	196	6,6 %
Båt, ferge, hurtigrute/cruiseskip	691	2352	3,4	67	2,3 %
Annet transportmiddel	347	631	1,8	18	0,6 %
Totalt	479	1713	3,6	2975	100,0 %

* Enkelte reisefølger kan ha benyttet flere enn ett transportmiddel. Alt forbruket for reisefølget er derfor allokert til det respondenten har oppgitt som hovedtransportmiddel.

**Antallet respondenter i kategoriene bobil, bil med campingvogn og ”annet transportmiddel” er for lite til at resultatene kan sies å ha noen generell gyldighet.

Lavere transportkostnader ved bruk av privat transportmiddel gjennom lavere pris per kilometer per person, og kortere reiseavstand (enn ved bruk av f eks fly) kan forklare noen av forskjellene i gjestedøgnforbruk per transportmiddel. Bil er for

øvrig en mye brukt transportmåte på vinterferie i Norge, og bruktes av to tredeler av de reisende i vårt utvalg.

Tabell E gir en oversikt over forbruket per gjestedøgn og samlet forbruk per person fordelt på hovedkategorier av forbruk. Transport er den største posten med 110 kroner per døgn og ca 400 kroner per person for hele reisen. Dernest følger overnatting med døyt 100 kroner per døgn og 360 kroner for hele reisen per person. Servering utgjør også en betydelig feriekostnad for norske turister med vel 70 kroner per døgn per person, og nesten 270 kroner per hode i løpet av hele ferien.

Tabell E: Forbruksutgifter etter utgiftskategori. Kr per gjestedøgn og per person.

Forbrukskategori	Andel av utgiftene		Andel av utgiftene	
	Kr per gjestedøgn	per gjestedøgn	Kr per person	per person
Overnatting	102	21,2 %	364	21,2 %
Servering	74	15,5 %	266	15,5 %
Transport	110	23,0 %	395	23,0 %
Dagligvarer	72	15,0 %	257	15,0 %
Varekjøp	65	13,5 %	231	13,5 %
Aktiviteter	37	7,7 %	131	7,7 %
Andre utgifter	20	4,1 %	70	4,1 %
Totalt	479	100,0 %	1713	100,0 %

De tre viktigste kostnadskategoriene overnatting, servering og transport utgjør til sammen omtrent 60 prosent av alle feriekostnadene.

Forbruket på ferien varierer ganske mye etter landsdel eller fylke reisen går til (tabell F). Feriereiser til Oslo, Nord-Norge og Midt-Norge medfører høyere døgnkostnader i gjennomsnitt for de som reiser dit enn tilsvarende for ferier til Sørvestre Østland og Østlandet ellers.

Tabell F: Forbruksutgifter per utgiftspost, etter hovedreisemålets landsdel. Kr per gjestedøgn.

Forbrukskategori/ landsdel-region	Nord-Norge	Midt-Norge*	Vestlandet	Østlandet**	Sørvestre Østland***	Oslo	Totalt
Overnatting	61	93	90	98	77	253	97
Servering	55	67	80	64	46	196	71
Transport	159	152	104	76	59	253	109
Dagligvarer	62	48	75	77	93	41	72
Øvrig varekjøp	72	82	59	50	56	128	64
Aktiviteter	25	22	28	44	43	47	36
Andre utgifter	27	22	16	15	10	50	19
Totalt	462	485	454	422	384	969	469

*Møre og Romsdal er slått sammen med Trøndelag under Midt-Norge.

**Oslo ikke inkludert i Østlandet. For Oslo er det gitt separate tall.

*** Omfatter her Agderfylkene, Telemark og Vestfold.

Forbruket per gjestedøgn ligger som tidligere nevnt høyest i Oslo, noe som kan ha sammenheng med både dyrere oppholdsutgifter og – siden Oslo på mange måter er et ”nasjonalt” reisemål – gjennomgående høyere transportkostnader.

Lang reisevei/høy transportkostnad kan også bidra til å forklare høyere forbruk per døgn for f eks besøkende sørfra til deler av Nord-Norge og Midt-Norge. Når

det gjelder forbruk per person for hele reisen ligger de to nordligste fylkene i Nord-Norge og fylkene i Midt-Norge høyest sammen med Oslo (mellom 1 800 og 2 800 kroner per person). De ”rimeligste” reisene gikk til Agder-fylkene, Østfold og Sogn og Fjordane med under 380 kr per gjestedøgn og under 1 400 per person.

Tabell G: Forbruksutgifter, etter hovedovernattingsfylke. Kr per gjestedøgn og per person.

Fylke	Kr per gjestedøgn	Kr per person	N
Finnmark	476	1808	59
Troms	514	2069	100
Nordland	376	1512	215
Nord-Trøndelag	489	1769	55
Sør-Trøndelag	473	2166	177
Møre og Romsdal	507	2054	99
Sogn og Fjordane	378	1341	62
Hordaland	522	1736	247
Rogaland	411	1573	208
Vest-Agder	313	1092	167
Aust-Agder	366	1209	104
Telemark	447	1566	198
Vestfold	482	1425	69
Buskerud	447	1532	269
Oppland	379	1307	279
Hedmark	451	1579	168
Østfold	329	1333	69
Akershus	488	1671	92
Oslo	969	2773	289
Totalt	469	1670	2929

På samme måte som vi fant for sommersesongen, viser også denne rapporten klare forskjeller med hensyn til hvordan forbruket fordeler seg på ulike produkter og tjenester i de ulike fylkene. De fylkesvise variasjonene henger sammen med at forbrukets omfang totalt og fordeling på overnatting, transport, servering, etc. i stor grad gjenspeiler turismestrukturen i hvert fylke med hensyn til overnattingstilbud, besøksformål, type destinasjoner/grad av urbanisering etc.

Summary:

Norwegian holiday and expenditure survey winter 2009

TØI Report 1119/2010

Author(s): Eivind Farstad and Petter Dybedal
Oslo 2010, 32 pages Norwegian language

This report is based on a nationwide representative survey on domestic holiday trips in Norway during the winter of 2009. The survey comprises complete questionnaires from 3,000 respondents. An average Norwegian domestic winter holiday trip lasts about half a week (3.6 nights). The average number of persons in the travel party/expenditure unit was 2.8. Total consumption was about NOK 1,700 per holiday guest per trip, which equals about NOK 480 per guest night. There are significant variations in expenditures by type of trip and type of destination. Expenditures per day were more than NOK 900 in major cities and about NOK 320 in rural areas. The obvious explanation is that visits in rural areas are dominated by second home trips (NOK 310 per day), visiting friends/relatives (NOK 434) and camping holidays (NOK 328), while city visits more often imply hotel accommodation, with estimated expenditures of NOK 960 per day (in average for the whole country). Expenditures also vary by mode and purpose of travel, length of stay and by socio-economic composition of the travel party, which again is related to type of trip/type of destination.

This study documents the expenditures of domestic holiday tourists in Norway during the winter season of 2009. The study includes consumer expenditure aspects related to main forms of accommodation, transport mode, purpose of travel, as well as travel destination aspects. A key objective has been to provide new expenditure figures for development of regional tourism satellite accounts (RTSA) for Norway. This survey is a part of the TOURIMPACT research project, which is funded by the Research Council of Norway through the Tourism Policy Program. This is the second interim report from the project.

The data collection was carried out in March and April 2009 as an Internet based survey provided by the Norstat bureau of market analysis. The sample was drawn from the population of individuals who had made a holiday with at least one night's stay in Norway between 1st January and 15th April. The nationwide survey included 3,000 households. The survey covers holiday travels to all counties in Norway in the winter season of 2009. Business travelers are not included,

The survey reveals that an average Norwegian domestic winter holiday trip lasts about a half a week (3.6 nights). The average number of persons per travel party/expenditure unit was 2.8. Each travel party accounted for 10,2 guest nights on average.

The travel parties in the survey spent on average approximately NOK 4,900 on the trip, corresponding to NOK 1,700 per person and about NOK 480 per guest night.

The holiday expenditures are influenced by a number of factors related to both the trip itself and the holiday travelers.

Second home/cabin visits, visiting friends or family and organized group travels are typical low expenditure trips; while shopping trips and activity-based holidays show the highest total costs per guest night, as shown in Table A.

Table A: Expenditures of Norwegian tourists by main purpose of travel. NOK per guest night.

Main purpose of the trip	Average expenditure	Number of nights on the trip	N	Percentage of sample
Visiting family/friends	451	3.7	1028	34.6%
Second home visit	259	3.7	968	32.5%
Skiing holiday (alpine/cross country)	589	3.5	421	14.2%
Activity/attraction/event	1131	2.6	265	8.9%
Organized group travel	421	5.5	34	1.1%
Shopping/purchasing trip	1645	2.6	77	2.6%
En route to or from abroad	1074	3.1	48	1.6%
Other purposes	1048	2.9	134	4.5%
Total	479	3.6	2975	100.0%

From table B, it appears that visits to one of the major cities in Norway usually entail greater expenditures per guest night than visits to smaller towns or rural areas.

Table B: Expenditure of Norwegian tourists by type of destination for the journey. NOK per guest night.

Type of destination	Average expenditure	Number of nights on trip	N	Percentage of sample
Large city (Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger/Sandnes)	904	3.3	632	21.2%
Medium city	593	3.4	350	11.8%
Small town / village	484	4.1	570	19.2%
Sparsely populated areas	322	3.7	536	18.0%
Mountains / forests / wilderness	351	3.4	887	29.8%
Total	479	3.6	2975	100.0%

Factors that influence level of expenditures are obviously inter-related. The variation of expenditures by type of destination shown in table B must be considered in view of, in particular, purpose of travel (table A) and type of accommodation (table C). Low cost trips like second home visits mainly take place in rural areas, so does to a large degree visits to family and friends. Correspondingly, hotel or B & B accommodation is much more common for visits in urban areas than in rural areas, while low cost commercial accommodation like camping and rented cabins is more common in rural areas.

Accommodation in hotels, guest houses, hostels and the like generally implies a higher total expenditure per guest night than private accommodation with friends and relatives or in owned or borrowed holiday home (Table C).

Table C: Expenditures of Norwegian tourists by the main type of accommodation on the trip. NOK per guest night, and per person.

Main type of accommodation*	NOK per guest night	NOK per person	Number of nights on trip	N	Percentage of sample
Hotels, guest houses, etc.	960	3151	3.3	611	20.6%
Bread & breakfast rooms, hostels, tourist cabins	821	2257	3.7	38	1.3%
Camping at camping sites	328	1228	3.3	64	2.2%
Camping outside camping sites	460	1510	3.6	31	1.0%
Cabins/second homes	310	1118	3.8	1181	39.8%
With friends or family	434	1660	2.7	993	33.4%
Other accommodation	1040	2847	2.8	52	1.8%
Total	477	1705	3.6	2970	100.0 %

* "Main type of accommodation" implies that at least 50% of nights are spent in that form of accommodation. All expenditure is allocated to that form of accommodation..

Public transport (including aircraft, train, bus, ferries, ships) is also associated with higher costs per person than the private/individual transport mode such as a car or mobile home (Table D). Lower costs per person per kilometre and shorter travel distance than by for instance airplane may explain some of the differences in spending per guest night in terms of transport cost.

Private car is the dominating form of transportation on domestic holidays in Norway, used by about two thirds of travelers (68 percent).

Table D: Expenditures of Norwegian tourists, by the main means of transport used for travel. NOK per guest night and per person.

The main type of transport*	NOK per guest night	NOK per person	Number of nights on trip	N	Percentage of sample
Individual transport					
Car, van, etc.	394	1326	3.4	2025	68.1%
Caravan	567	2091	3.7	16	0.5%
Car w/camper	338	1635	4.8	16	0.5%
Collective transport					
Airplane	874	3912	4.5	534	17.9%
Bus	567	1713	3.0	103	3.5%
Train	394	2064	5.2	196	6.6%
Boat, ferry, coastal/cruise	691	2352	3.4	67	2.3%
Other transportation	347	631	1.8	18	0.6%
Total	479	1713	3.6	2975	100.0%

* When more than one transport mode, all expenditures of the travel unit has been allocated to the main mode.

Table E provides an overview of expenditure per guest nights and per person by main commodity categories. Transportation cost is the biggest expenditure item, with NOK 110 per day per guest night and NOK 395 for the entire trip per person, followed by accommodation cost with just over NOK 100 per day and about NOK 360 per person. Dining/eating out expenses (food and beverage services) were NOK 74 per person per day, and nearly NOK 270 for the entire holiday trip. The four cost categories traditionally characterized as the "tourism sectors" (accommodation, catering, activities and transportation) combined make up about two thirds (68 percent) of total travel expenditures per person. The last third

comprise groceries (15 per cent, shopping (13,5 per cent) and other expenses (four per cent).

Table E: Expenditures of Norwegian tourists, by expense category. NOK per guest nights, NOK per person, and per cent of total expenditures.

Expenditure category	NOK per guest		Share of spending per person
	night	NOK per person	
Accommodation	102	364	21.2%
Food and beverage	74	266	15.5%
Transport	110	395	23.0%
Groceries	72	257	15.0%
Other shopping	65	231	13.5%
Activities	37	131	7.7%
Other expenses	20	70	4.1%
Total	479	1713	100.0%

The report also presents figures for expenses by guest night and total expenses per person for the 19 counties of Norway. The results show that there are significant geographical differences in total expenditures and in expenses by commodity categories. This is mainly due to two factors. One is that the level of expenses and the composition of commodities purchased reflect the tourism characteristics of each county as regards degree of urbanisation, purpose of trip and the supply of commercial versus private accommodation. The other is that transport expenses increase the costs of visiting counties far away like those in the northern part of Norway for e.g. visitors coming from the Southern part of Norway.

Table F: Expenditures per expenditure item, by destination region. NOK per guest night.

Expenditure category / region	Northern Norway	*Mid-Norway	Western Norway	South East Norway**	Southern Norway***	Oslo	Total
Accommodation	61	93	90	98	77	253	97
Food and beverage	55	67	80	64	46	196	71
Transport	159	152	104	76	59	253	109
Groceries	62	48	75	77	93	41	72
Purchases	72	82	59	50	56	128	64
Activities	25	22	28	44	43	47	36
Other expenses	27	22	16	15	10	50	19
Total	462	485	454	422	384	969	469

* Includes Møre og Romsdal and the two Trøndelag counties.

** Includes Østfold, Akershus, Hedmark, Oppland and Buskerud counties. Figures for Oslo are given separately.

*** Includes Vestfold, Telemark and the two Agder counties.

These considerations also apply to regional expenditure figures, which are presented in table F, broken down on commodity categories. Vacation trips to Oslo imply considerably higher expenditures than for vacations to any other regions in Norway. Other survey results show that trips of short duration tend to entail greater expenditure per guest night (per person per night), while longer trips generally entail greater total expenditure (per person per trip).

Furthermore, there are only small variations in reported expenditure by age, gender, type of travel party/companions, household composition, and household income.

There are also some differences in expenditures on the travel depending on the county of residence of the travellers. Residents in Finnmark (the very North of Norway) have the highest expenditures per trip, more than NOK 3,000 on average per person. An interesting fact is that visitors to Oslo have higher expenditures than residents in Oslo have when visiting other counties.

1 Innledning

Denne studien fokuserer på forbruksutgiftene til norske turister i Norge i vintersesongen 2009. Rapporten gir nøkkelopplysninger om de mest sentrale innenlandsmarkedene for norsk reiseliv om vinteren. Studien belyser blant annet forbruksaspekter knyttet til turistenes hovedformer for overnatting, transportmåte, reiseformål og reisested.

Forskningsprosjektet TOURIMPACT er finansiert av Norges Forskningsråd gjennom Reiselivspolitik-programmet. Denne undersøkelsen er en del av TOURIMPACT-prosjektet, som startet i 2008 og skal avsluttes i løpet av 2011. Dette er andre delrapport fra prosjektet. Første delrapport omhandler forbruk i sommersesongen 2008 (Farstad og Dybedal 2010) Senere delrapporter vil blant annet omhandle bruks- og forbruksaspekter ved fritidsboligturismen i Norge, utenlandske turistenes forbruk og atferd m. m., og totale tall for turismerelatert forbruk og antall overnattingsdøgn, som beskrevet i prosjektopplegget.

1.1 Undersøkellesformål

Hensikten med denne studien har vært å dokumentere omfanget og strukturen på de forbruksutgiftene norske ferie- og fritidsturister har når de er på reise om vinteren i Norge. Målsettingen for undersøkelsen har vært å fremskaffe mest mulig representative tall med hensyn til både generelle trekk ved forbruksmønsteret og fylkesvise og regionale variasjoner i forbruket. *Studien dekker vintersesongen januar-april 2009, og omfatter norske turister som var på feriereise i Norge med minst én overnatting i den perioden.* Påsken er dermed også med i datagrunnlaget for undersøkelsen.

Analysen gir et tilnærmet representativt bilde av det økonomiske forbruket på individnivå. Transportøkonomisk institutt har tidligere utført forbrukskartlegging blant nordmenn kun for sommersesongene. Disse ble utført i 1991 (Jean-Hansen og Ryntveit, 1992), 1995 (Grue og Haukeland, 1996) og i 2008 (Farstad og Dybedal 2010, TØI rapport 1092/2010). En sammenligning av metode og resultater i undersøkelsene i 1995 og i 2008 finnes i sistnevnte rapport.

Resultatene fra undersøkelsen i 1995 har blant annet vært brukt i Statistisk sentralbyrås fylkesvise satellittregnskap for turisme for 1997, som er det foreløpig siste på fylkesnivå. Et viktig formål for denne nye undersøkelsen har vært å fremskaffe nye forbrukstall som kan anvendes til oppdatering av de fylkesvise satellittregnskapene. Det har derfor vært et sentralt poeng å kunne bryte ned forbruksdataene på fylkesnivå og på produkt- og tjenestekategorier som er tilpasset de inndelingene som brukes i satellittregnskapet.

Det er store ulikheter i utgifter etter hva slags overnattingsmåte og transportmiddel man benytter seg av, samtidig som overnattingsform og

transportmiddel langt på vei er styrt av hva slags type vinterferiereise man er på. Vi har i denne studien blant annet sett nærmere på hvorledes forbruket varierer etter transportmåte og overnattingsform, og det er sett på enkelte andre forhold ved reisen og de reisende som kan påvirke forbruket på ferien.

1.2 Rapportens oppbygning

I kapittel 2 beskrives først undersøkelsesdesignet og det metodiske opplegget for studien. I all hovedsak er undersøkelsen basert på opplysninger fra respondenter som er deltagere i et landsdekkende internettbasert respondentpanel i regi av markedsanalyse-selskapet Norstat.

Kapittel 3 tar for seg noen generelle resultater fra undersøkelsen, samt resultater basert på karakteristika ved den reisende og reisefølget. I tillegg ser vi på forbruket relatert til noen spesielle trekk ved selve reisen, som formål med reisen og type sted turistene har besøkt, og til slutt den betalingsform som er brukt.

I kapittel 4 ser vi nærmere på forbruksmønsteret for norske turister etter overnattingsform (hotell o.l., i fritidsbolig, hos familie/venner, i bobil/campingvogn på campingplass osv), samt etter transportmåte (bil, fly, buss, tog etc).

I kapittel 5 presenteres noen hovedgrupper av forbruksutgifter (utgifter til overnatting, servering, transport, varekjøp, aktiviteter og annet). Forbrukstallene er brutt ned på overnattingsform, transportmiddel og type besøkssted.

Til slutt (kapittel 6) vises hvordan forbruket varierer etter besøkslandsdel og besøksfylke for ferien, samt etter bostedsfylke for turistene, brutt ned på vare- og tjenestegrupper. Til slutt i kapitlet er det en kort oppsummering av hovedresultatene i rapporten.

2 Opplegg og metode

I likhet med undersøkelsen sommeren 2008 ble denne undersøkelsen gjennomført som en internettbasert utvalgsundersøkelse levert av analysebyrået Norstat. Respondentene i utvalget kommer fra et forhåndsrekruttert panel på ca 70 000 norske respondenter, hvor et landsrepresentativt utvalg av paneldeltakerne ble invitert til å delta.

Rapporten fra sommerundersøkelsen (Farstad og Dybedal 2010) gir for øvrig en grundigere gjennomgang av det metodiske opplegget, og gir også en sammenligning med TØIs forbruksundersøkelse fra 1995.

2.1 Undersøkelsesopplegget – registrering ved bruk av internettpanel

Et internettbasert spørreskjema ble brukt for å innhente informasjon fra personer/reisefølger som hadde foretatt en feriereise med minst en overnatting i Norge etter 1. januar vinteren 2009. Datainnsamlingen foregikk i mars og april 2009 (uke 12-16). Siden påsken falt i uke 15 i 2009, lå undersøkelsen ute på nettet til og med uke 16, for også å få med påskeferieturister. Disse utgjorde ca 10 prosent av det endelige utvalget. Undersøkelsen dekker således perioden primo januar til medio april 2009.

I tillegg til kriteriet om minst én overnatting på feriereise i undersøkelsesperioden, gjaldt kvalifiserende spørsmål også om respondenten anså seg å ha rimelig oversikt over forbruket på reisen, og om vedkommende eller hans/hennes husholdning selv hadde betalt for reisen. Vi utelukket altså forretningsreisende og andre personer på reiser betalt av andre enn respondenten selv eller deres husholdning.

Det ble først gjennomført en pilotundersøkelse i begynnelsen av mars 2009, noe som resulterte i ca 300 fullførte spørreskjema. Dette ble gjort for å undersøke om internettspørreskjemaet og opplegget for øvrig fungerte bra, og samtidig for å identifisere eventuelle tendenser til kritiske skjevheter i utvalget. Med noen mindre justeringer ble så hovedundersøkelsen utført rett etter pilotundersøkelsen.

Det avtalte målet for datainnsamlingen var 3 000 respondenter som hadde gått gjennom hele spørreskjemaet. Innenfor dette antallet ble det foretatt en stratifisering i form av ulike kvoter for å sikre representativitet i forhold til bostedsfylke, kjønn og alder. Det vil si at utvalget skulle gjenspeile fordelingen på disse variablene i hele befolkningen.

I alt 9 633 personer (50,6 prosent) av 19 023 inviterte paneldeltakerne responderte på invitasjonen til å være med på undersøkelsen (tabell 2.1). Av disse var det 5 036 som falt ut i (minst) ett av de tre kvalifikasjonsspørsmålene. Til sammen

1 239 personer ble også utelukket fordi kvoten for stratumet de tilhørte var blitt nådd. Av de 3 358 personene som kvalifiserte som deltagere i undersøkelsen og som påbegynte hoveddelen av spørreskjemaet, var det 356 som falt fra underveis og ikke fullførte skjemautfyllingen helt ut. De fleste av disse falt fra i første tredel av skjemaet, før forbruksspørsmålene.

Tabell 2.1: Utvalgsoversikt

Respondentkategori*	Antall (N)	Prosentandel av utvalget
Ikke kvalifisert (ikke vært på ferie, etc.)	5036	52,3
Over kvote	1239	12,9
Ikke komplett utfyllt	356	3,6
Komplett utfyllt (gyldige svar)	3002	31,2
Totalt	9633	100,0

*I tillegg unntatt 9390 personer å svare på invitasjonen om å delta i undersøkelsen.

Totalt resulterte det i 3 002 komplett utfylte webspørreskjema. Av disse ble 27 skjemaer ikke brukt i analysen på grunn av urealistiske/ukurante svar, eller at respondenten ikke hadde overnattet i Norge på siste tur. Dermed var det 2 975 besvarelser som ble brukt videre i analysen.

2.2 Forbruksopplysningene i undersøkelsen

Forbruksopplysningene ble registrert for den forbruksenheten (reisefølget/husholdet) som har felles økonomi på reisen. Fokuset i undersøkelsen var *pengeforbruket* på feriereisen, slik at dette kan knyttes opp mot karakteristiske forhold ved ferien, som lengden på og formålet med reisen, transportmiddel og overnattingsform som ble benyttet, egenskaper ved reisemålet, type reisemønster, reisefølge/medreisende, samt en rekke demografiske variabler. Disse forholdene kan i varierende grad være med på å forklare forskjeller i forbruket fra ett reisefølge til et annet, som er videre brutt ned på per person og gjestedøgnsnivå.

Utgangspunktet i undersøkelsen er reisefølgets forbruk, men fokuset i analysen er på forbruk per person og per gjestedøgn. Gjennomsnittstallene for hvert reisefølge er derfor vektet etter henholdsvis antall personer i reisefølget og samlet antall gjestedøgn på turen for personene i reisefølget.

2.3 Usikkerhet i resultatene

I dette avsnittet vil vi kommentere enkelte momenter som kan påvirke usikkerhetsgraden av resultatene fra denne undersøkelsen.

2.3.1 Mulige deknings- og målefeil

Dersom man på forhånd, før stratifisering/utvalget, bestemmer seg for å utelukke deler av populasjonen, betegnes dette som *dekningsfeil* (Salant og Dillman 1994). Det er grunn til å tro at dekningsfeilene i denne

forbruksundersøkelsen er svært moderate, og at de ligger godt innenfor de øvrige usikkerhetsmarginene.

Når det gjelder respondentenes evne til å estimere forbruk i nær fortid, kan det være grunn til å anta at det er større sannsynlighet for at estimatene ligger i underkant av de ”sanne” verdiene enn det motsatte, fordi det er rimelig å tro at noen respondenter kan glemme å oppgi enkelte reelle (mindre) utgifter man har hatt på ferien.

Ved både automatiske og manuelle registreringer kan det oppstå ulike typer *målefeil*. Dette kan skyldes tekniske problemer som for eksempel feil ved netteside eller PC eller annen apparatur. Målefeil kan også skyldes menneskelig svikt av ulike slag. I denne undersøkelsen er det lagt stor vekt på å forebygge at slike feil skal få betydning for resultatene. For internettbaserte undersøkelser som denne oppstår målefeilene stort sett ved at respondentene gir unøyaktige og/eller upresise svar, skriver inn feil tall (”kommafeil”) og lignende, siden det tekniske aspektet har fungert meget bra. I elektroniske spørreskjemaer har man imidlertid muligheter for å forebygge enkelte målefeil fra respondentens side. I skjemaet ble det lagt inn feilsperrer på enkelte kritiske spørsmål med en automatisk feilmelding til respondenten ved antatt uriktige svar (som f.eks. angivelse av 0 eller 999 personer i reisefølget eller for eksempel 500 overnattinger), med mulighet for respondenten til å endre svaret.

I noen tilfeller har enkelte respondenter ført opp åpenbart urimelige beløp eller svart ulogisk på andre parametre. For å luke ut mulige estimeringsfeil fra respondentenes side, feilregistreringer, ”sabotasje”, eller annet som kunne føre til åpenbart uriktige eller usannsynlige beløp/parametre, er svarene fra noen få av respondentene (11 av 3 002 svar) ikke tatt med i analyse materialet. I noen få andre tilfeller er svarene justert til mer sannsynlige svar basert på svargiving andre steder i skjemaet.

Lav svarprosent kan være et problem hvis usikkerhetsmarginene blir for store, og/eller at det resulterer i skjevheter i utvalget (selektivt frafall). Lav svarprosent kan til en viss grad kompenseres med et større utvalg. I denne undersøkelsen har vi et relativt stort utvalg og rimelig god svarprosent, og vi har heller ingen indikasjoner på at frafallet av svar på enkelte spørsmål er selektivt på noen måte.

2.3.2 Nøyaktighet i forbrukstallene

I denne publikasjonen er enkelte forbrukstall oppgitt med en nøyaktighet på 1 krone, det vil si at resultatene er rundet opp til nærmeste kronebeløp eller prosentenhet. Dette gjøres av rent tekniske grunner, men kan lett gi inntrykk av mindre usikkerhet enn hva som faktisk er tilfelle. Når tallene refereres, bør man derfor avrunde dem ytterligere, for eksempel til nærmeste hele 10-kronebeløp eller 50-kronebeløp i noen tilfeller.

I denne framstillingen har vi med noen få unntak satt et antall på ca 30 respondenter som en nedre grense for presentasjon av enkeltsegmenter (for eksempel mht. fordeling på landsdel, reiseformål eller overnattingsmåter) som en forenklet minsteutvalgsstrategi. (Det gjelder kun et fåtall av tilfeller hvor antallet respondenter per enkeltsegment er nær denne grensen på 30). Denne grensen

bygger på teoretiske vurderinger i forhold til variansen i svarene, praktiske hensyn, og også erfaring fra tidligere liknende undersøkelser.

2.3.3 Mulige utvalgsskjevheter og vurderinger om vekting av resultatene

I TØI-rapporten fra sommerundersøkelsen 2008 finnes en mer detaljert gjennomgang av eventuelle utvalgsskjevheter og mulige konsekvenser av disse for resultatene. De samme betraktningene er også gyldige for vinterundersøkelsen 2009. Følgende kan oppsummeres når det gjelder eventuelle skjevheter i utvalget: Det er en liten overrepresentasjon i utvalget av personer med høy husholdningsinntekt i forhold til en gjennomsnittlig norsk husholdningsinntekt, og trolig en viss overrepresentasjon av personer som har (påbegynt og/eller slutført) utdanning på høyskole eller universitetsnivå i forhold til den norske befolkningen generelt. Imidlertid har vi ikke funnet grunnlag for at disse overrepresentasjonene er problematiske i forhold til den norgesferiereisende befolkning i Norge, som også viser tegn til å ha høyere utdanning og inntekt enn gjennomsnittet av befolkningen for øvrig. Vi kjenner heller ikke de nøyaktige egenskapene for denne populasjonen (alle norgesferiereisende nordmenn). Dette innebærer at det ikke finnes datagrunnlag (fra andre kjente kilder) til å kunne utføre en riktig vekting av resultatene mht. inntekt og utdanning eller andre karakteristika ved respondentene i denne undersøkelsen.

3 Forbruk etter reiseformål, type reisemål og demografi

I dette kapitlet begynner presentasjonen av selve resultatene fra undersøkelsen. Her presenteres en del generelle resultater fra undersøkelsen, samt det ferierelaterte forbruket for ulike typer reisende og for enkelte forhold ved reisen i seg selv som kan påvirke forbruksnivået.

3.1 Generelle resultater fra undersøkelsen

Basert på undersøkelsesdataene fra om lag 3 000 respondenter over hele landet, varte sist foretatte tur med overnatting innenlands ca en halv uke, dvs. 3,6 overnattinger. En del feriereisende vil selvsagt ha mer enn én av slike reiser i løpet av vintermånedene, men svarene gjelder altså siste tur. Forbruksutgiftene ble rapportert for reisefølger (som økonomisk forbruksenhet) med gjennomsnittlig 2,8 personer. Til sammen bestod reisefølgende (forbruksenhetene) i undersøkelsen av nær 8 500 feriegjester til sammen. De 3 000 reisefølgene genererte drøyt 30 000 gjestedøgn til sammen i Norge vinteren 2009, hvorav hvert reisefølge stod for 10,2 gjestedøgn til sammen i gjennomsnitt.

Reisefølgene i undersøkelsen hadde et gjennomsnittlig forbruk på drøyt 4 900 kroner for hele oppholdet. I gjennomsnitt utgjorde det 1 713 kroner per person og 479 kroner per gjestedøgn (dvs. per person per døgn)¹.

3.2 Forbruk etter reiseformål

I dette avsnittet presenteres noen elementer ved selve reisen som kan ha sammenheng med forbruksnivået.

Hovedformålet med reisen vil normalt ha innvirkning på forbruksnivået. Tabell 3.1 nedenfor viser gjennomsnittsforbruket per døgn for turister som har oppgitt ulike hovedformål med feriereisen i Norge vinteren 2009.

Det fremgår av oversikten at shopping- og innkjøpsreiser er forbundet med de høyeste gjennomsnittlige forbruksutgiftene, som er naturlig, siden disse aktivitetene i seg selv normalt medfører et høyt kostnadsnivå. Det samme kan sies om arrangement- og aktivitetsreiser (besøk på konserter, festivaler, treff, sportsarrangement og lignende) eller transittreiser på vei til eller fra utlandet, som

¹ Gjennomsnittene for forbrukstillene for reisefølget er vektet etter antall personer og gjestedøgn i det reisefølget som utgjør forbruksenheten.

også lå godt over gjennomsnittet mht. forbruk. Relativt høyt forbruk kombinert med gjennomsnittlig lavt antall overnattinger per tur for denne typer reiser, gir et høyt gjennomsnittlig forbruk per gjestedøgn.

Tabell 3.1: Forbruksutgifter for norske turister etter hovedformål med reisen. Kr per gjestedøgn.

Hovedformål med reisen	Gjennomsnittlig forbruk	Antall netter på reise	N	Prosentandel av utvalget
Besøk hos familie/venner	451	3,7	1028	34,6 %
Besøk på hytte/fritidsbolig	259	3,7	968	32,5 %
Ski/snøferie (alpint/langrenn o.l.)*	589	3,5	421	14,2 %
Arrangement/aktivitet/attraksjon/treff	1131	2,6	265	8,9 %
Organisert gruppereise	421	5,5	34	1,1 %
Shopping/innkjøp	1645	2,6	77	2,6 %
På veg til eller fra utlandet	1074	3,1	48	1,6 %
Annet formål	1048	2,9	134	4,5 %
Totalt	479	3,6	2975	100,0 %

* Denne type ferie kan selvsagt også innebefatte f eks hytteovernatting, men (ski)aktiviteten er hovedformålet for denne gruppen og ikke oppholdet på hytta i seg selv. Det samme gjelder enkelte av de andre nevnte formålskategoriene også. Jfr. også tabell 4.1 mht. overnattingsform.

Lavest i forbruk ligger naturlig nok de reisene som ofte innebefatter privat innkvartering eller selvhushold, som typisk er besøk til hytte/fritidsbolig og besøk hos slekt eller venner. Disse ferieoppholdene står for over halvparten av alle feriereisene i utvalget vinteren 2009. Bortsett fra organiserte gruppereiser, så er disse reisene også de lengste målt i antall overnattinger, og dette reduserer gjennomsnittskostnaden per gjestedøgn. En typisk hytteturist bruker altså bare knapt en sjettedel per gjestedøgn av hva en shoppingturist bruker på feriereisen om vinteren, så her er det altså store forskjeller basert på formålet ved reisen. Skituristene (dvs. de på egen skiaktivitet, f eks ved alpinferie på vintersportssted) bruker klart mer enn de som fortrinnsvis oppholder seg på hytta (dvs. at hyttebesøket er hovedformålet, og ikke skiaktiviteten i seg selv). Når det gjelder kategoriene "Andre formål" eller "På veg til eller fra utlandet", så kan det blant annet omfatte en del transittreiser på vei til en annen hovedferie, som for eksempel underveisreiser til utlandet. Eventuelle overnattinger oppgitt kan da antas å ha foregått i Norge på vei til og fra reisemålet i utlandet. Disse personene har oppgitt et døgnforbruk godt over gjennomsnittet (ca. 1 100 kr). "Annet formål"-kategorien kan f eks innbefatte reise/opphold på Hurtigruten, cruiseskip/ferge eller liknede, som også gir relativt høyt forbruk per gjestedøgn.

3.3 Forbruk etter type reisemål

Hvilke type sted reisen går til vil også normalt påvirke kostnadsnivået for reisen. Det fremgår også ganske klart fra tabell 3.2. Reiser til de større byene er vanligvis forbundet med høyere oppholdskostnader, og forskjellen på opphold i en av de større byene sammenlignet med tilsvarende i en mellomstor eller mindre by er betydelig. Lavest er kostnaden for ferier i spredtbygd strøk eller fjell/skog/villmarksområde.

Tabell 3.2: Forbruksutgifter for norske turister etter type reisemål for reisen. Kr per gjestedøgn.

Type reisemål	Gjennomsnittlig forbruk	Antall netter på reise	N	Prosentandel av utvalget
*Større by	904	3,3	632	21,2 %
Mellomstor by	593	3,4	350	11,8 %
Mindre by/tettsted	484	4,1	570	19,2 %
Spredtbygd strøk	322	3,7	536	18,0 %
Fjell/skogområde/villmark	351	3,4	887	29,8 %
Totalt	479	3,6	2975	100,0 %

*Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger/Sandnes

Forbruket henger altså delvis sammen med de ulike typene overnatting som normalt benyttes på de forskjellige typene reisemål. Som man kan lese av tabell 3.3, er det de som overnatter i storbyene som oftest benytter seg av hotell eller liknende som hovedovernattingsform (42 prosent). Dette er normalt en overnattingsform som medfører høyere gjestedøgnforbruk enn gjennomnittet ellers (se kapittel 4).

Tabell 3.3: Hovedovernattingskategori for norske turister etter type reisemål for feriereisen. Antall respondenter/reiser (N) og prosentandel overnattingsform.

Type reisemål /hovedovernattingskategori	Hotell mest	Camping mest	Utenfor campingpl. mest	Hytte mest	Venner / familie mest	Annen overnatting mest	Totalt
Større by (Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger/Sandnes) (N)	263	6	1	23	310	17	11
Prosentandel overnattingsstype	42 %	1 %	0 %	4 %	49 %	3 %	2 %
Mellomstor by (antall resp., N)	91	3	5	26	214	7	3
Prosentandel overnattingsstype	26 %	1 %	1 %	7 %	61 %	2 %	1 %
Mindre by/tettsted (antall resp. N)	109	16	7	147	272	11	6
Prosentandel overnattingsstype	19 %	3 %	1 %	26 %	48 %	2 %	1 %
Spredtbygd strøk (antall resp., N)	49	19	4	286	164	8	6
Prosentandel overnattingsstype	9 %	4 %	1 %	53 %	31 %	1 %	1 %
Fjell/skogområde/villmark (N)	99	20	14	699	33	9	12
Prosentandel overnattingsstype	11 %	2 %	2 %	79 %	4 %	1 %	1 %
Totalt (antall resp., N)	611	64	31	1181	993	52	38
Prosentandel overnattingsstype	21 %	2 %	1 %	40 %	33 %	2 %	1 %

* Hovedovernattingskategori er beregnet på grunnlag av at minst 50 prosent av overnattingene totalt har foregått innen den aktuelle overnattingsypen.

Andelen turister som fortrinnsvis bruker hotell og lignende er altså størst i byene, og denne andelen faller desto mindre tettbefolket reisemålet er.

På ferier i mer spredtbygde strøk og i villmark/fjellområder er naturlig nok innslaget av rimelig overnatting i hytte/fritidsbolig eller lignende høyest. I sistnevnte kategori bruker f.eks. hele 79 prosent hytte/fritidsbolig til overnatting. Bortsett fra kostnader til overnatting kan man også påregne høyere lokaltransportutgifter og utgifter til innkjøp/shopping, servering, underholdning og aktiviteter osv. i de større byene. Dette trekker også gjennomsnittsforkonsumet på en typisk byferie opp sammenlignet med en tur som går til mindre befolkede områder.

I tabellens nederste rad viser det også at overnatting på hytte/fritidsbolig den mest vanlige overnattingsformen totalt sett (40 prosent), deretter følger overnatting hos venner og familie (33 prosent) og på hotell o. l. (21 prosent). Camping er relativt lite benyttet av nordmenn på ferie i eget land om vinteren.

3.4 Forbruk etter reiseavstand og reisens varighet

Reiseavstand har en klar samvariasjon med forbruket per gjestedøgn (tabell 3.4). Vel 22 prosent av reisene går til et reisemål innen 60 kilometer én vei fra bostedet, mens ca 16 prosent ligger mellom 60-120 kilometer unna. Lengre reiser er naturlig nok vanligvis noe dyrere enn korte reiser, da høyere transportkostnad (mer bensin, dyrere billett etc.) på reisen mellom hjemsted og besøksstedet kan påregnes på de lengste reisene. Lang reiseavstand vil videre øke hyppigheten av fly, buss eller tog som alternativ til bil, noe som kan øke gjennomsnittskostnadene per person og gjestedøgn (se også kapittel 4).

Tabell 3.4: Forbruksutgifter for norske turister etter type reisemål for feriereisen. Kr per gjestedøgn.

Reiseavstand i antall km én vei	Gjennomsn. forbruk, per gjestedøgn	N	Prosentandel av utvalget
0-60km	382	641	21,5 %
61-120km	372	473	15,9 %
121-180km	390	377	12,7 %
181-240km	407	377	12,7 %
241-300km	486	290	9,7 %
301-360km	605	102	3,4 %
361-420km	548	81	2,7 %
421-480km	717	68	2,3 %
481-600km	758	269	9,0 %
Mer enn 600km	707	297	10,0 %
Totalt	479	2975	100,0 %

Man kan også se av oversikten at forholdet mellom reiseavstand og forbruk per gjestedøgn ikke er helt lineært, men tendensen er likevel at de kortere reisene på under 180 km vanligvis medfører mindre kostnader enn reiser 300 km eller mer.

Det må understrekes at forbrukstallene per gjestedøgn ikke er korrigert for eventuelle ulikheter i oppholdstid etter reiseavstand.

Kortere varighet (i antall overnattinger på reisen) medfører vanligvis høyere kostnader per gjestedøgn, siden reiseutgiftene (for eksempel transport til og fra reisemålet) skal fordeles på et mindre antall overnattinger per person. Forbrukstallene i oversikten nedenfor (tabell 3.5) illustrerer dette ganske klart.

Kortvarige reiser på inntil fire overnattinger utgjør nesten åtte av ti reiser i denne undersøkelsen. Korte "helgeturer" på 1-2 overnattinger er de mest vanlige om vinteren (44 prosent av reisene). Disse skiller seg også klart ut med hensyn til forbruk per overnatting per person.

Tabell 3.5: Forbruksutgifter for norske turister etter antall overnattinger på ferie. Kr per gjestedøgn og per person.

Antall ferieovernattinger	Gjennomsn. forbruk, per gjestedøgn	Gjennomsn. forbruk, per person	N	Prosentandel av utvalget
1-2 netter	704	1274	1313	44,1 %
3-4 netter	494	1701	1019	34,3 %
5-6 netter	407	2326	475	16,0 %
7-8 netter	248	2096	78	2,6 %
9-14 netter	311	3477	62	2,1 %
15-21 netter	400	7100	20	0,7 %
22-28 netter	:	:	4	0,1 %
29 netter eller mer	:	:	4	0,1 %
Totalt	479	1713	2975	100,0 %

Kostnadene per gjestedøgn synker med økende varighet av reisen, noe som blant annet henger sammen med at transportkostnadene fordeles på flere oppholdsdøgn, og at lengre reiser oftere innebærer rimelige overnattingsformer.

Totalutgiftene per person for hele reisen (tredje kolonne i tabell 3.5) øker nokså tydelig med reisens varighet. Imidlertid viser mer inngående økonometriske analyser at dette forholdet ikke er lineært, dvs. at den relative kostnadsøkningen per ekstra natt avtar for lengre reiselengder (Thrane og Farstad, 2010).

Det er mest vanlig å reise i et mindre reisefølge (kun et fåtall personer sammen) på ferie i Norge (tabell 3.6). Gruppereiser er ikke særlig vanlig for nordmenn på ferie i eget land om vinteren. Kun åtte prosent rapporterte at feriereisen var en gruppereise. De som reiser i større grupper bruker litt mer per gjestedøgn enn de som reiser få personer sammen, men forskjellene mellom de to kategoriene reisende er små (drøyt 30 kroner, eller 6 prosent).

Tabell 3.6: Forbruksutgifter for norske turister etter type reisegruppe. Kr per gjestedøgn.

Type reisegruppe	Gjennomsnittlig forbruk	N	Prosentandel av utvalget
Individuell reise (kun et fåtall personer sammen)	475	2737	92,0 %
Gruppereise (mange personer sammen)	505	238	8,0 %
Totalt	479	2975	100,0 %

3.5 Forbruk etter kjønn, alder, husholdningstype med mer

Gjennomsnittsalderen for respondentene i undersøkelsen var 40,1 år, og aldersspennet i utvalget strakte seg fra 20 til 86 år. I tabell 3.7 nedenfor vises gjennomsnittsforkbruket per gjestedøgn for reisefølget fordelt på alderskategorier for *respondentene* i utvalget. Vi minner om at fordelingen etter aldersgruppe presentert her refererer til det samlede forbruket til medlemmene i reisefølget/forbruksenheten delt på antall gjestedøgn på reisen for det reisefølget vedkommende har rapportert forbruket for. Derfor er ikke respondentens egen alder et eksakt mål på gjennomsnittsalderen på alle medlemmene i reisefølget. Størst sprik i alder i forbruksenheten vil man nok finne i reisefølger som består av barnefamilier. Vi tror likevel respondentens alder kan gi viss en indikator på om det er vesentlige variasjoner i forbruk blant de forskjellige respondentaldersgruppene.

Tabell 3.7: Forbruksutgifter for norske turister etter respondentens alderskategori. Kr per gjestedøgn.

*Alderskategori	Gjennomsnittlig forbruk	N	Prosentandel av utvalget
Under 30 år	508	769	25,8 %
30-39 år	421	746	25,1 %
40-49 år	481	627	21,1 %
50-59 år	592	501	16,8 %
60 år og eldre	412	332	11,2 %
Totalt	479	2975	100,0 %

* NB! Respondentens alderskategori gjenspeiler ikke nødvendigvis hele reisefølgets gjennomsnittsalder.

Respondentene i aldersgruppen 50-59 år har rapportert det høyeste forbruket per person per døgn blant aldersgruppene i tabellen, mens de i alderen 30-39 år (hvor det presumptivt er flere småbarnsfamilier enn i de andre kategoriene) og over 60 år har lavest forbruk. Mer omfattende økonometriske analyser viser at forbruket topper seg ved respondentalder 52 år for deretter å avta (Thrane og Farstad 2010).

Det er også forskjeller i forbruk etter om respondenten er mann eller kvinne (tabell 3.8). Vi minner igjen om at fordelingen presentert her gjelder respondentens kjønn, men forbruket gjelder alle personene i reiseenheten.

Tabell 3.8: Forbruksutgifter for norske turister i Norge, etter respondentens kjønn. Kr per gjestedøgn.

*Kjønn	Gjennomsnittlig forbruk	N	Prosentandel av utvalget
Menn	499	1486	49,9 %
Kvinner	459	1489	50,1 %
Alle	479	2975	100,0 %

* NB! Respondentens kjønn gjenspeiler ikke nødvendigvis hele reisefølgets kjønnssammensetning.

Kjønnsfordelingen av respondentene i utvalget er jevn (50,1 prosent kvinner og 49,9 prosent menn). Mannlige respondenter rapporterer å ha et litt (40 kr.) høyere gjennomsnittlig døgnforbruk i reisefølget enn kvinnelige respondenter har.

Noen forskjeller i forbruk tilknyttet til ulike husholdningsrelaterte sammensetninger av reisefølget (tabell 3.9) finnes også. De som ikke reiser sammen med familie har et høyere forbruk per gjestedøgn enn familiereisefølgene. Reisende med venner og kollegaer eller alenereisende lå aller høyest i forbruk med 600-700 kroner per person per døgn. Lavest forbruk per person hadde de som reiste sammen med barn under 12 år. De som reiste sammen med ektefellen i reisefølget utgjorde den største gruppen ferierende, med hele 61 prosent.

Tabell 3.9: Forbruksutgifter for norske turister etter reisefølgesammensetning. Kr per gjestedøgn.

*Reisefølge	Gjennomsnittlig forbruk	N	Prosentandel av utvalget
Reiste alene	673	428	14,4 %
Ektefelle/samboer	431	1800	60,5%
Barn (under 12 år)	326	759	25,5 %
Andre familiemedlemmer	369	627	21,1%
Venner/kollegaer	648	684	23,0%
Andre	395	61	2,1%

* Flere svaralternativer var mulig på dette spørsmålet, f eks at en person som reiser med ektefelle kan også reise sammen med (felles) barn.

Reisefølgesammensetningen reflekterer ofte den husholdningstypen respondentene representerer. Tabell 3.10 viser at de som bor alene og de som er samboer/gift uten barn har det høyeste gjennomsnittlige forbruket per gjestedøgn. De med lavest forbruk er de største familiene (med 3-4 barn). Dette kan henge sammen med at barns forbruk vanligvis er lavere enn voksnes forbruk, at det gjør seg gjeldende ”feriestordriftsfordeler” som felles transport og billig overnatting, samt at barnefamilier kan ha høyere tilbøyelighet til å velge rimelig overnatting på ferie i Norge (fritidsbolig, camping etc.).

Tabell 3.10: Forbruksutgifter for norske turister etter husholdningstype. Kr per gjestedøgn.

Husholdningstype	Gjennomsnittlig forbruk	N	Prosentandel av utvalget
Aleneboende/enslig uten barn	580	505	17,0 %
Aleneboende/enslig med barn	447	175	5,9 %
Samboer/gift uten barn	552	958	32,2 %
Samboer/gift med 1-2 barn	437	879	29,5 %
Samboer/gift med 3-4 barn	364	252	8,5 %
Samboer/gift med mer enn 4 barn	:	14	0,5 %
Samboer/gift med tenåringsbarn	560	85	2,9 %
Kollektivbo/bor sammen med ikke-familie	409	107	3,6 %
Totalt	479	2975	100,0 %

Tabell 3.11 nedenfor viser feriereiseforbruket blant husholdninger etter oppgitt husholdningsinntekt. Forbruket per person per døgn varierer relativt lite med husholdningsinntekten. Det at personer i den nest laveste inntektskategorien bruker nesten like mye per gjestedøgn som husholdninger som har mange ganger høyere inntekt kan sannsynligvis forklares ved at man finner flere enslige og/eller personer under utdanning i denne kategorien, som f. eks. kan tenkes å oftere reise alene (jfr. tabell 3.9 og 3.10).

Tabell 3.11: Forbruksutgifter for norske turister etter husholdningsinntekt. Kr per gjestedøgn.

Oppgitt husholdningsinntekt	Gjennomsnittlig forbruk	*N	Prosentandel av utvalget
Under 200 000 kr	390	146	4,9
200 000 - 399 000 kr	513	430	14,5
400 000 - 599 000 kr	475	568	19,1
600 000 - 799 000 kr	476	646	21,7
800 000 - 999 999 kr	465	576	19,4
1000 000 - 1499 000 kr	539	261	8,8
1500 000 - 1999 999 kr	540	34	1,1
Over 2 000 000 kr.	:	11	0,4
*Ønsket ikke å oppgi inntekt	:	303	10,2
Totalt	479	2975	100,0 %

I tabell 3.12 er gjestedøgnforbruket vist etter respondenten rapporterte høyest fullførte utdanningsnivå. Som tabellen viser er varierer lite med utdanningsnivå.

Tabell 3.12: Forbruksutgifter for norske turister etter utdanningsnivå. Kr per gjestedøgn.

Fullført utdanningsnivå	Gjennomsnittlig forbruk	N	Prosentandel av utvalget
Grunnskole	469	93	3,1 %
Videregående skole	500	756	25,4 %
Fagskole	496	168	5,6 %
Høyskole/universitet: 1-4 år	459	1145	38,5 %
Høyskole/universitet: Mer enn 4 år	487	813	27,3 %
Totalt	479	2975	100,0 %

4 Forbruk etter overnattings- og transportmåte

I dette kapitlet skal vi se nærmere på sammenhenger mellom forbruket og overnattings- og transportmåte på ferien.

Transport og overnatting utgjør normalt betydelige budsjettandeler på ferien, og hvilken overnattingsmåte eller transportmåte som velges antas å ha en klar betydning for nivået på forbruket på reisen.

4.1 Beregnet forbruk etter overnattingsform

I tabelloversikten 4.1 nedenfor vises det gjennomsnittlige forbruket på ferien etter overnattingsform. Enkelte reisefølger kan ha benyttet flere enn en overnattingsmåte, så vi har kalkulert en ”hovedovernattingsmåte” (dvs. med minst 50 prosent av overnattingene) som reisefølget har benyttet seg mest av. Alt forbruket er derfor allokert til denne overnattingsmåten. I noen få tilfeller har slik klassifisering ikke vært mulig, og i noen få andre tilfeller har mer enn en overnattingsmåte blitt bestemt som hovedovernattingsmåte.

Tabell 4.1: Forbruksutgifter for norske turister etter hovedovernattingsstype* på reisen. Kr per gjestedøgn og per person.

Hovedtype overnatting*	Kr per gjestedøgn	Kr per person	Antall netter på reise	N	Prosentandel av utvalget
Hotell, pensjonat og lignende	960	3151	3,3	611	20,6 %
B&B, leid rom, turisthytte, vandrerhjem	821	2257	3,7	38	1,3 %
Camping på campingplass	328	1228	3,3	64	2,2 %
Camping utenom camp.plass	460	1510	3,6	31	1,0 %
Hytte/fritidsbolig	310	1118	3,8	1181	39,8 %
Venner og familie	434	1660	2,7	993	33,4 %
Annen overnatting	1040	2847	2,8	52	1,8 %
Totalt	477	1705	3,6	2970	100,0 %

* Hovedtype overnatting innebærer at minst 50 % av overnattingene på reisen gjelder denne kategorien. Forbruket på hele reisen er dermed tillagt denne overnattingsmåten.

Det er ganske klart at hotellovernattinger (og liknede kommersiell overnatting) medfører de høyeste oppholdskostnadene i forhold til annen overnatting. For de som overnattet hovedsakelig på hotell, pensjonat eller liknende var forbruket nesten 1 000 kroner per gjestedøgn. For ferien samlet beløp denne seg på om lag 3 200 kroner per person for hotellgjestene.

Overnatting hos venner og familie er derimot ganske vanlig, nesten étt av tre reisefølger i undersøkelsen var på slike besøk. Ferie hos venner eller familie, som ofte innebærer lave kostnader til mat og overnatting, beløp seg til knapt 440 kroner per gjestedøgn, eller ca 1 700 kroner for hele ferien per person. Aller mest vanlig er overnatting på hytte eller annen fritidsbolig om vinteren (40 prosent av feriene i utvalget). Fritidsboligovernattinger er også den ”billigste” overnattingsformen, siden mange av disse gjerne skjer i egen eller lånt hytte. Denne type overnattinger medførte i gjennomsnitt ca 310 kroner i kostnad per gjestedøgn, og drøyt 1 100 kroner for hele oppholdet per person.

For de som valgte B&B (”bed and breakfast”)/leid rom, vandrerhjem eller turisthytte lå gjestedøgnforbruket på vel 800 kroner. Per person utgjorde det ca 2 300 kroner for de som valgte B&B, vandrerhjem og lignende.

Camping på eller utenom campingplass gir også relativt lavt forbruk, men er lite brukt av nordmenn om vinteren, rimelig nok pga klimaet. Fordelingen av overnattinger på type hytte for hytteturister er vist i tabell 4.2. Over halvparten overnattet på egen hytte, mens resten overnattet i lånt eller leid hytte. Leid hytte medfører naturligvis høyere utgifter per overnattingsdøgn for de som leier enn for de som bruker lånt hytte eller tar overnatting på egen hytte. De som bruker egen hytte har også litt lengre gjennomsnittlig opphold enn de som låner eller leier hytte, som også er naturlig.

Tabell 4.2: Forbruksutgifter for norske hytte/fritidsboligturister etter hovedtype hytteovernatting*. Kr per gjestedøgn.

Hovedtype hytteovernatting*	Kr per gjestedøgn	Kr per person	Antall netter på reise	N	Prosentandel av hyttekategoriene
Leid hytte	519	1764	3,4	188	15,6 %
Lånt hytte	304	973	3,2	297	24,6 %
Egen hytte	245	972	4,0	722	59,8 %
Totalt	312	1138	3,6	1207	100,0 %

* Hovedtype hytte overnatting innebærer at minst 50 % av overnattingene på reisen gjelder denne kategorien. Forbruket på hele reisen er dermed tillagt denne overnattingsmåten.

For de som leide hytte, lå forbruket på drøyt 520 kroner per døgn, som tilsvarer om lag 1 800 kroner for hele oppholdet per person. Bruk av egen hytte medførte ca 250 kroner i utgifter per person per døgn, og totalt nesten 1 000 kroner per person i kostnader for hele oppholdet. Lånt hytte ga litt høyere døgnforbruk enn overnatting i egen hytte, men omtrent samme totalforbruk (knapt 1 000 kr) per person (pga. gjennomsnittlig kortere oppholdstid).

4.2 Beregnet forbruk etter transportmåte

Forskjellige transportmidler medfører ganske ulik reisekostnad i form av kostnader til drivstoff, avgifter eller billetter.

Det dominerende transportmiddelet på innenlands ferie om vinteren i Norge er helt klart personbilen (tabell 4.3). To av tre i utvalget bruker bil på ferie her i landet i vintersesongen. Kun et fåtall rapporterte å ha reist med bil med

campingvogn eller med bobil om vinteren (ca én prosent til sammen). Blant ”kollektive” transportmidler er fly det mest vanlige til bruk på ferieturen (ca 18 prosent). Tog anvendes av ca knapt sju prosent av de feriereisende, om lag fire prosent velger busstransport, mens sjøgående transportmiddel (ferge, cruiseskip, båt e.l.) brukes bare av drøyt to prosent.

Når det gjelder forbruk per gjestedøgn, brukte flyturstene mest med om lag 900 kroner per gjestedøgn. Båt- og cruisepassasjerer lå også høyt i forbruk, mens bilturistene brukte under halvparten av dette (ca 400 kr.) per gjestedøgn. Når det gjelder forbruk for hele oppholdet brukte de flyreisende også klart mest (nesten 4 000 kr.). Her slår både høy døgnkostnad og lengre oppholdstid ut.

Tabell 4.3 Forbruksutgifter for norske turister etter hovedtransportmiddel benyttet på reisen. Kr per gjestedøgn og totalt per person.

*Hovedtransportmiddel	Kr per gjestedøgn	Kr per person	Antall netter på reise	N	Prosentandel av utvalget
<i>Individuelt transportmiddel</i>					
Personbil, varevogn o.l.	394	1326	3,4	2025	68,1 %
Bobil eller bil m/campingvogn**	417	1821	4,3	32	1,0 %
<i>Kollektivt transportmiddel</i>					
Fly	874	3912	4,5	534	17,9 %
Buss	567	1713	3,0	103	3,5 %
Tog	394	2064	5,2	196	6,6 %
Båt, ferge, hurtigrute/cruiseskip	691	2352	3,4	67	2,3 %
Annet transportmiddel	:	:	:	18	0,6 %
Totalt	479	1713	3,6	2975	100,0 %

* Enkelte reisefølger kan ha benyttet flere enn ett transportmiddel, derfor ble respondentene bedt om å angi det hovedtransportmiddelet de har benyttet seg av. Alt forbruket for reisefølget er derfor allokert til dette hovedtransportmiddelet.

** Respondenter som har brukt bobil eller bil med campingvogn er såpass få (16 av hver) at tallene for disse er presentert samlet.

Deling av transportkostnader ved at flere personer bruker et privat transportmiddel sammen (f eks fire personer i en bil) kan gi besparelser i transportkostnader per person i forhold til bruk av kollektivt transportmiddel (f eks en flybillett hver til fire personer). Dette kan forklare noen av forskjellene i gjestedøgnforbruk for reisende med individuelle transportmidler sammenlignet med kollektive transportmidler.

5 Forbruk etter utgiftskategorier

I dette kapitlet skal vi se nærmere på hvorledes forbruket er fordelt på de ulike kategorier av utgifter på ferien. Tabelloversiktene her angir fordelingen av ferieutgiftene for norske turister i Norge etter hva pengene har vært brukt til.

5.1 Forbruk etter hovedutgiftskategori

Tabell 5.1 gir en oversikt over forbruket per gjestedøgn og per person fordelt på hovedkategorier av forbruksposter. Transport er den største posten med 110 kroner per person per døgn, og nesten 400 kr for hele reisen per person. Dernest følger overnatting med ca 100 kroner per døgn og ca 365 kroner per person for hele oppholdet. Servering utgjør også en betydelig feriekostnad for norske turister med nesten 75 kroner per dag og ca 270 kroner samlet i løpet av hele ferien.

Tabell 5.1: Forbruksutgifter etter utgiftskategori. Kr per gjestedøgn og per person, og andel av utgiftene per person.

Forbrukskategori	Kr per gjestedøgn	Kr per person	Andel av utgiftene per person
Overnatting	102	364	21,2 %
Servering	74	266	15,5 %
Transport	110	395	23,0 %
Dagligvarer	72	257	15,0 %
Varekjøp	65	231	13,5 %
Aktiviteter	37	131	7,7 %
Andre utgifter	20	70	4,1 %
Totalt	479	1713	100,0 %

Disse tre utgiftspostene til sammen utgjør 60 prosent av de totale feriekostnadene, og over 1 000 kroner i gjennomsnitt til sammen. Dagligvarer og annet varekjøp utgjør videre en drøy firedel av disse kostnadene, mens aktiviteter/underholdning og andre utgifter står for ca 12 prosent av de totale feriekostnadene.

5.2 Utgiftsfordeling etter overnattingsmåte

Utgiftsfordelingen vil variere betydelig etter hvilken overnattingsform som benyttes. Hotellgjester bruker mest på overnatting (ca 350 kroner) per gjestedøgn, mens overnattende hos venner eller familie eller på hytte eller annen fritidsbolig bruker minst på overnatting (20-50 kr per overnatting). De fleste private

overnattinger medfører ikke direkte kostnader til overnatting i det hele tatt, men noen reisende har noe overnattingskostnader, for eksempel på hotell på vei til og fra venner/familie- eller hyttebesøk. For venne- eller familiebesøkende er det transportkostnadene (170 kr.) som utgjør den største utgiftsposten.

Tabell 5.2: Forbruksutgifter etter utgiftskategori og hovedovernattingsmåte. Kr per gjestedøgn.

Forbrukskategori	Hotell og lignende	B&B, vardrerhj., turisthytte	Camping-plass	Camp. utenom c.plass	Hytte/ fritidsbolig	Venner og familie	Annen overnatting	Totalt
Overnatting	356	297	77	112	42	24	201	101
Servering	184	109	42	78	33	72	140	74
Transport	182	223	56	104	49	168	304	110
Dagligvarer	45	61	78	80	96	47	58	72
Øvrig varekjøp	98	41	37	46	46	77	104	64
Aktiviteter	69	78	28	25	34	19	38	37
Andre utgifter	26	11	10	15	10	28	195	20
Totalt	960	821	328	460	310	434	1040	477

Hytteturister og campingturister, som antas å ha størst grad av selvhushold på feriereisen bruker mest (80-100 kr) av alle på dagligvarer. Forbruk på aktiviteter (skiheiser, opplevelser/underholdning, etc.) er om lag dobbelt så høyt for overnattende på hotell, pensjonat, B&B, vandrehjem eller liknende overnatting som for andre.

Tabell 5.3 viser fordelingen av utgiftene per kostnadskategori og per gjestedøgn i prosent. Hotellturistene bruker 37 prosent av budsjettet på overnatting, mens transport utgjør 39 prosent av utgiftene til de som overnatter hos venner eller familie.

Utgifter til dagligvarer og øvrig varekjøp (klær og utstyr, gaver, suvenirer, etc.) utgjør nesten halvparten (46 prosent) av ferieutgiftene til hytteboere, men bare 15 prosent av hotellgjestenes utgifter. Utgifter til servering varierer fra 11 prosent (hyttegjester) til 19 prosent (hotellgjester).

Tabell 5.3: Forbruksutgifter etter utgiftskategori og overnattingsmåte. Prosentandel av total kostnad per gjestedøgn.

Forbrukskategori	Hotell og lignende	B&B, vardrehj. tur.hytte	Camping plass	Utenfor camping plass	Hytte/ fritidsbolig	Venner og familie	Annen overnatting	Totalt
Overnatting	37,1 %	36,2 %	23,4 %	24,3 %	13,7 %	5,5 %	19,4 %	21,2 %
Servering	19,2 %	13,3 %	12,8 %	17,1 %	10,8 %	16,7 %	13,4 %	15,5 %
Transport	18,9 %	27,2 %	17,2 %	22,6 %	15,9 %	38,6 %	29,2 %	23,1 %
Dagligvarer	4,7 %	7,4 %	23,9 %	17,4 %	31,0 %	10,8 %	5,6 %	15,1 %
Øvrig varekjøp	10,2 %	5,0 %	11,2 %	9,9 %	14,7 %	17,6 %	10,0 %	13,3 %
Aktiviteter	7,2 %	9,6 %	8,5 %	5,5 %	10,9 %	4,5 %	3,6 %	7,7 %
Andre utgifter	2,7 %	1,4 %	3,0 %	3,2 %	3,1 %	6,4 %	18,8 %	4,1 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Når det gjelder hytteturistene spesielt, så har naturlig nok de som leier hytte eller annen fritidsbolig de største overnattingskostnadene. Disse utgjør omtrent

190 kroner per gjestedøgn og en drøy tredel av utgiftene totalt for de som leier hytte. De som låner hytte eller bruker egen hytte/fritidsbolig bruker nødvendigvis relativt mer av budsjettet på dagligvarer til selvhushold. De som ferierer i egen fritidsbolig bruker også relativt sett mest av budsjettet på annet varekjøp, inklusive eventuelt utstyr og annet innkjøp til fritidsboligen i løpet av ferien/oppholdet. Siden de som bruker egne hytte har de laveste utgiftene totalt sett per gjestedøgn, er det også naturlig at transportutgiftene utgjør en relativt større andel av budsjettet deres (nesten 40 prosent).

Tabell 5.4: Forbruksutgifter etter utgiftskategori og overnattingsmåte for hytte/fritidsboligturister. Kr per gjestedøgn og prosentandel av totalkostnad per gjestedøgn.

Forbrukskategori	Leid hytte	Prosentandel	Lånt hytte	Prosentandel	Egen hytte	Prosentandel	Totalt	Prosentandel
Overnatting	189	36,4 %	10	3,1 %	6	2,4 %	42	13,6 %
Servering	58	11,2 %	40	13,3 %	23	9,3 %	34	10,8 %
Transport	49	9,4 %	51	16,8 %	52	21,2 %	51	16,4 %
Dagligvarer	83	15,9 %	107	35,2 %	94	38,2 %	95	30,3 %
Øvrig varekjøp	56	10,8 %	46	15,3 %	45	18,2 %	47	15,2 %
Aktiviteter	69	13,3 %	41	13,6 %	18	7,3 %	33	10,7 %
Andre utgifter	15	3,0 %	8	2,6 %	8	3,3 %	10	3,1 %
Totalt	519	100,0 %	304	100,0 %	245	100,0 %	312	100,0 %

Når det gjelder totale utgifter per person for hele feriereisen (tabell 5.5), finner vi at hotellgjestene brukte nesten 1 200 kroner på overnatting, drøyt 600 kroner på servering, og i underkant av 600 kroner på transport i gjennomsnitt.

De som fortrinnsvis overnattet hos slekt eller venner brukte litt mer enn hotellgjestene på transport per person, dvs. nesten 650 kroner. De som benyttet seg av annen overnatting enn de kategoriene som er spesifisert brukte mest penger på transport (ca 830 kr).

Tabell 5.5: Forbruksutgifter etter utgiftskategori og hovedovernattingsmåte. Kr per person.

Forbrukskategori	Hotell og lignende	B&B, vardrehj. tur.hytte	Camping plass	Utenfor camping plass	Hytte/fritidsbolig	Venner og familie	Annen overnatting	Totalt
Overnatting	1169	816	287	367	153	91	551	361
Servering	605	300	158	258	120	277	382	264
Transport	597	613	211	342	177	641	831	394
Dagligvarer	147	168	293	262	346	179	159	258
Øvrig varekjøp	321	113	138	150	164	293	285	227
Aktiviteter	227	216	105	83	122	74	104	131
Andre utgifter	85	31	36	48	35	106	535	70
Totalt	3151	2257	1228	1510	1118	1660	2847	1705

En god del av disse kan ha reist med hurtigrute eller cruiseskip som hovedtransportmiddel. I slike tilfeller kan billettutgiftene ha blitt oppgitt som bare transportkostnader, selv om de strengt tatt også omfatter servering og overnatting om bord.

For fritidsboliggjestene gikk det med ca 350 kroner i dagligvarer og ca 160 kroner i øvrig varekjøp, mens venne- og familiebesøkende brukte mer på øvrig varekjøp (293 kr) enn på dagligvarer (179 kr). De som bodde på hotell, pensjonat, B&B, vandrehjem og liknende brukte om lag dobbelt så mye som andre feriegjester på aktiviteter, sannsynligvis fordi denne ferieformen i større grad enn andre er knyttet opp til kommersielle aktivitetstilbud (for eksempel alpinbakker) og underholdningstilbud (for eksempel i byområder).

5.3 Utgiftsfordeling etter transportmiddel

I oversikten (tabell 5.6) nedenfor vises forbruket per utgiftskategori for bilturister. Her er bobil- og campingvognturister utelatt fordi antallet respondenter er for lite (jfr. fotnote til tabell 4.3).

Tabell 5.6: Forbruksutgifter etter utgiftskategori for turister som reiste med individuelt transportmiddel. Kr per gjestedøgn og prosentandel av total kostnad per gjestedøgn.

Forbrukskategori	Personbil, varevogn o.l.	Prosentandel
Overnatting	86	21,8 %
Servering	60	15,1 %
Transport	57	14,5 %
Dagligvarer	82	20,9 %
Øvrig varekjøp	57	14,5 %
Aktiviteter	38	9,6 %
Andre utgifter	15	3,7 %
Totalt	394	100,0 %

Reisende med bil med campingvogn eller bobil er utelatt her siden de kun utgjør en svært liten del av utvalget.

Personbilturister har en relativt jevn fordeling av utgiftene på de ulike kategoriene, men bruker relativt mindre på transport enn reisende med andre transportmidler per gjestedøgn. Overnatting utgjør derimot omtrent samme andel av utgiftene for personbilturistene som for øvrige reisende (tabell 5.7).

Flyturistene brukte mest på transport, men også sjøreiseturistene brukte noe mer på transport og overnatting per gjestedøgn enn de som brukte tog eller buss på reisen.

Tabell 5.7: Forbruksutgifter etter utgiftskategori for turister som reiste med kollektivt transportmiddel. Kr per gjestedøgn og prosentandel av totalkostnad per gjestedøgn.

Forbrukskategori	Fly	Prosent- andel	Buss	Prosent- andel	Tog	Prosent- andel	Båt, ferge, cruiseskip	Prosent- andel
Overnatting	172	19,7 %	126	22,3 %	88	22,3 %	147	21,3 %
Servering	141	16,2 %	86	15,2 %	61	15,4 %	128	18,5 %
Transport	335	38,4 %	169	29,9 %	115	29,1 %	179	25,9 %
Dagligvarer	46	5,3 %	47	8,3 %	36	9,2 %	48	6,9 %
Øvrig varekjøp	95	10,8 %	59	10,3 %	60	15,3 %	138	20,0 %
Aktiviteter	41	4,8 %	40	7,0 %	20	5,2 %	31	4,4 %
Andre utgifter	42	4,8 %	39	7,0 %	14	3,5 %	20	2,9 %
Totalt	874	100,0 %	567	100,0 %	394	100,0 %	691	100,0 %

Reisende med "Andre transportmidler" er utelatt her siden de kun utgjør en svært liten del av utvalget

Når det gjelder utgifter per person for hele reisen, var det også de turistene som reiste med fly som hadde de klart høyeste utgiftene til transport og overnatting. De som brukte fly og sjøgående transport brukte også mest på servering på feriereisen (tabell 5.8).

Tabell 5.8: Forbruksutgifter etter utgiftskategori for turister, etter transportmiddel. Kr per person.

Forbrukskategori	Personbil, varevogn o.l.	Fly	Buss	Tog	Båt, ferge, hurtigrute/cruiseskip
Overnatting	289	771	382	461	501
Servering	201	634	260	318	436
Transport	193	1502	512	601	610
Dagligvarer	277	208	143	190	162
Øvrig varekjøp	192	424	177	315	471
Aktiviteter	127	186	120	106	104
Andre utgifter	49	189	119	72	67
Totalt	1326	3912	1713	2064	2352

Reisende med bobil, campingvogn eller "andre transportmidler" er utelatt her siden de kun utgjør en liten del av utvalget (ca 1,6 prosent til sammen)

Forbruk på dagligvarer er høyest blant bilturistene, i hovedsak fordi disse har stort innslag av hytteturister og campinggjester med presumptivt stor grad av selvhushold.

5.4 Forbruk per utgiftskategori etter stedstype

Totalutgiftene varierer med type sted reisen går til (se tabell 3.3), det gjør også fordelingen på type utgift. I tabell 5.9 har vi derfor valgt å sortere reisemålskategoriene etter størrelsen/ "urbaniseringsgraden" på bestemmelsesstedet. Kategoriseringen er gjort med utgangspunkt i informantenes opplysninger om stedstype for hovedreisemålet på ferien.

Av tabell 5.9 fremgår det at feriebesøk til en større by i gjennomsnitt medfører høyere utgifter til både overnatting, servering og transport enn tilsvarende andre

steder. Forbruket på disse kategoriene ligger vesentlig høyere for storbybesøkende enn f eks for de som har besøkt en mellomstor eller mindre by. Disse utgiftspostene synker typisk desto mindre befolket besøksstedet er. Overnatting og servering er ofte dyrere i de større byene, og flere tilreisende bruker fly (som medfører høyere transportkostnader) ved besøk til de større byene enn til mindre steder. Shopping (utenom dagligvarer) medfører også vanligvis større forbruk i byene enn andre steder hvor tilbudet av slike varer og tjenester er mindre.

Tabell 5.9: Forbruksutgifter per utgiftspost, etter stedstype for hovedreisemålstype. Kr per gjestedøgn.

Forbrukskategori/ type sted	*Større by	Mellomstor by	Mindre by/tettsted	Spredtbygd strøk	Fjell/skogomr./ villmark	Totalt
Overnatting	208	99	117	52	75	102
Servering	200	103	69	34	38	74
Transport	241	182	118	75	51	110
Dagligvarer	49	45	56	79	95	72
Øvrig varekjøp	121	114	57	46	42	65
Aktiviteter	40	30	48	20	39	37
Andre utgifter	45	19	20	15	11	20
Totalt	904	593	484	322	351	479

*Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger/Sandnes

Når det gjelder utgiftsposten dagligvarer er tendensen motsatt, utgiftene per gjestedøgn stiger jo mindre befolket besøksstedet er. Det henger blant annet sammen med at jo mer spredtbygd strøk, jo høyere er andelen besøkende i fritidsboliger og på campingplasser.

Totalt sett bruker besøkende til de store byene nær tre ganger så mye på overnatting og fire ganger så mye på servering som de som besøker spredtbygd strøk eller fjell- og skogområder (tabell 5.10). Transportkostnader og kostnader til servering er også betydelig større for førstnevnte gruppe.

Tabell 5.10: Forbruksutgifter per utgiftspost, etter stedstype for hovedreisemålstype. Kr per person.

Forbrukskategori/ type sted	*Større by	Mellomstor by	Mindre by/tettsted	Spredtbygd strøk	Fjell/skogomr./ villmark	Totalt
Overnatting	676	341	477	195	257	364
Servering	653	354	281	127	131	266
Transport	784	625	481	281	175	395
Dagligvarer	159	154	228	294	325	257
Øvrig varekjøp	394	390	233	172	144	231
Aktiviteter	130	103	196	76	132	131
Andre utgifter	145	66	83	56	38	70
Totalt	2941	2033	1980	1200	1202	1713

*Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger/Sandnes

Besøkende til en mellomstor by har omtrent samme totalforbruk som besøkende til en mindre by/tettsted, men fordelingen er ikke helt lik. Transportkostnader og shoppingutgifter er høyere i mellomstore byer, mens dagligvarekjøp og kostnader til aktiviteter er høyest i mindre byer og tettsteder.

6 Geografisk fordeling av forbruket

6.1 Definisjoner og begrensninger

Vi har valgt å presentere resultater både på landsdelsnivå og på fylkesnivå.

I mange tilfeller har turistene rapportert å ha overnattet i mer enn én landsdel og/eller mer enn ett fylke på sin feriereise. Dersom reisefølget har overnattet i mer enn én landsdel/ett fylke har vi regnet alle overnattingene til der minst 50 prosent av overnattingene er foretatt. I de fleste tilfeller har det vært mulig å identifisere et slikt geografisk hovedovernattingsområde. I noen få tilfeller har det blitt identifisert to "likeverdige" områder, f.eks. i tilfeller med to overnattinger i både Oppland og Hedmark av totalt fire. I noen få tilfeller har det ikke vært relevant å identifisere hovedovernattingsområde, f.eks. ved to overnattinger i både Nordland, Troms, og Finnmark av totalt seks.

I de tilfellene vi har kunnet identifisere et hovedovernattingsområde, har *alt* forbruket på hele reisen blitt allokert dette ene området, selv om reisefølget kan ha besøkt og/eller overnattet i andre områder. Siden vi ser på gjennomsnittstall for forbruk per gjestedøgn og forbruk på hele reisen (og ikke totale forbrukstall for hvert område) regner vi imidlertid at materialet er stort nok til at slike skjjevheter vil bli jevnet ut. En fullstendig nøyaktig geografisk allokering av alle utgifter på reisen er i praksis umulig å fremstille.

6.2 Forbruk fordelt på besøkslandsdel

Forbruket varierer relativt lite etter hvilken landsdel turistene har tilbrakt ferien sin i Norge, noe som blant annet henger sammen med at fordelingen på besøkende etter overnattingskategori er relativt lik.

Tabell 6.1: Forbruksutgifter per utgiftspost, etter hovedreisemålets landsdel. Kr per gjestedøgn.

Forbrukskategori/ landsdel-region	Nord- Norge	Midt- Norge*	Vestlandet	Øst- landet**	Sørvestre Østland***	Oslo	Totalt
Overnatting	61	93	90	98	77	253	97
Servering	55	67	80	64	46	196	71
Transport	159	152	104	76	59	253	109
Dagligvarer	62	48	75	77	93	41	72
Øvrig varekjøp	72	82	59	50	56	128	64
Aktiviteter	25	22	28	44	43	47	36
Andre utgifter	27	22	16	15	10	50	19
Totalt	462	485	454	422	384	969	469

*Møre og Romsdal er slått sammen med Trøndelag under Midt-Norge.

**Oslo ikke inkludert i Østlandet. For Oslo er det gitt separate tall.

*** Omfatter her Agderfylkene, Telemark og Vestfold.

Unntaket er Oslo (som her er skilt ut som egen region/”landsdel”). Her slår ”storbyeffekten” ut, jmfør tabell 5.9, med betydelig høyere utgifter til overnatting, servering og transport (tabell 6.1).

Besøk til midtnorske og nordnorske feriemål medfører relativt høye transportkostnader, sannsynligvis på grunn av lang reiseavstand for en stor andel av de besøkende. Vestlandet, Østlandet og Sørvestre Østlandet ligger høyere mht. forbruk på dagligvarer, blant annet på grunn av høyere andel besøkende til fritidsboliger i disse landsdelene.

6.3 Forbruk fordelt på fylker

6.2.1 Forbruk etter hovedovernattingsfylke

Forbruket per gjestedøgn ligger som tidligere nevnt høyest i Oslo, noe som kan ha sammenheng med både dyrere oppholdsutgifter og – siden Oslo på mange måter er et ”nasjonalt” reisemål – gjennomgående høyere transportkostnader.

Tabell 6.2: Forbruksutgifter, etter hovedovernattingsfylke. Kr per gjestedøgn og per person.

Fylke	Kr per gjestedøgn	Kr per person	N
Finnmark	476	1808	59
Troms	514	2069	100
Nordland	376	1512	215
Nord-Trøndelag	489	1769	55
Sør-Trøndelag	473	2166	177
Møre og Romsdal	507	2054	99
Sogn og Fjordane	378	1341	62
Hordaland	522	1736	247
Rogaland	411	1573	208
Vest-Agder	313	1092	167
Aust-Agder	366	1209	104
Telemark	447	1566	198
Vestfold	482	1425	69
Buskerud	447	1532	269
Oppland	379	1307	279
Hedmark	451	1579	168
Østfold	329	1333	69
Akershus	488	1671	92
Oslo	969	2773	289
Totalt	469	1670	2929

Lang reisevei/høy transportkostnad kan også bidra til å forklare høyere forbruk per døgn for besøkende f. eks. sørfra til deler av Nord-Norge og Midt-Norge (jfr. tabell 6.5 og 6.6). Når det gjelder forbruk per person for hele reisen ligger de to nordligste fylkene i Nord-Norge og fylkene i Midt-Norge høyest sammen med Oslo (mellom 1 800 og 2 800 kroner per person). De ”rimeligste” reisene gikk til

Agder-fylkene, Østfold og Sogn og Fjordane med under 380 kr per gjestedøgn og under 1 400 pr. person.

6.2.2 Forbruk etter hovedovernattingsfylke og overnattingsmåte

Det er også interessant å se på hvordan forbruket fordeler seg på overnattingsform i de ulike fylkene (tabell 6.3). Vi gjør oppmerksom på at det for enkelte fylker er svært få observasjoner (under 20, markert med *) for enkelte overnattingsformer, så disse resultatene må tolkes med forsiktighet².

Tabell 6.3: Forbruksutgifter, etter hovedovernattingsfylke og hovedovernattingsform. Kr per gjestedøgn.

Fylke	Hotell o.l.	Venner el. familie	Egen, lånt eller leid fritidsbolig**	Egen fritidsbolig**
Finnmark	869*	461	295	276
Troms	1409*	462	282	285
Nordland	1115	352	204	195
Nord-Trøndelag	1410*	415	237	282
Sør-Trøndelag	485	558	293	221
Møre og Romsdal	1370*	446	287	285
Sogn og Fjordane	1486*	376	261	208
Hordaland	907	554	266	266
Rogaland	1193	392	252	249
Vest-Agder	493*	381	263	204
Aust-Agder	842*	200	322	341
Telemark	683	433	369	277
Vestfold	1505	522	236	187
Buskerud	801	305	368	258
Oppland	695	297	309	232
Hedmark	1162*	386	360	238
Østfold	1046*	364	92*	76*
Akershus	890	458	248*	233*
Oslo	1416	601	406*	410*

*Antall observasjoner er under 20 for denne kategorien i dette fylket, og resultatene bør derfor tolkes med særskilt forsiktighet.

** Det er relativt få observasjoner av lånt eller leid fritidsbolig per fylke i materialet. Vi har valgt å vise kategorien fritidsbolig både inklusive og eksklusive lånt/leid fritidsbolig.

For de som fortrinnsvis har overnattet på hotell var forbruket per døgn gjennomgående høyest blant besøkende i de fylkene som har relativt sett minst innslag av skirelatert turisme. Vi antar at en større del av hotellovernattingene skjer i byer i disse fylkene (for eksempel Oslo, Vestfold, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal, Nord-Trøndelag, Troms) enn i fylker som har et relativt stort innslag av skiturisme (for eksempel Oppland, Buskerud, Telemark,), og at dette i hovedsak forklarer forskjellene i forbruk per gjestedøgn.

² Kategoriene camping på eller utenfor campingplass, pensjonat og lignende, og annen overnatting er såpass lite anvendt om vinteren, at det ikke er tilstrekkelig datagrunnlag for å presentere fylkesvise tall for disse overnattingsformene her.

Kostnader per døgn ved venne- eller slektsbesøk varierer ganske mye, fra 200 kr i Aust-Agder til 600 kr i Oslo. Vi har ikke noen plausibel forklaring på at det brukes mye mer per gjestedøgn i Vestfold (522 kr), Hordaland (554 kr) og Sør-Trøndelag (558 kr) enn i for eksempel Østfold (364 kr), Buskerud (305 kr), Sogn og Fjordane (376 kr) eller Nordland (352 kr) blant denne type feriereisende.

Når det gjelder hyttebesøkende og liknende, varierer forbruket mellom 200 og 370 kroner per gjestedøgn (dvs. i de fylker hvor vi har flere enn 20 observasjoner).

I tabell 6.4 vises forbruksutgiftene per person for hele reisen. Blant annet fordi datagrunnlaget er tynt for flere fylker, særlig i kategorien hotell og liknende, er det vanskelig å trekke noen konklusjoner med hensyn til forklaringer på variasjonene fra fylke til fylke. Oppholdstiden spiller inn her, den varierer også mye fra fylke til fylke, også innen hver forbrukskategori.

Tabell 6.4: Forbruksutgifter, etter hovedovernattingsfylke og hovedovernattingsform. Kr per person.

Fylke	Hotell o.l.	Venner el. familie	Egen, lånt eller leid	
			fritidsbolig	Egen fritidsbolig
Finnmark	4075*	2293*	946	821
Troms	3969*	2121	1084	1280
Nordland	2733	1696	811	808
Nord-Trøndelag	3968*	1800	927	1124
Sør-Trøndelag	4148	2019	1047	906
Møre og Romsdal	3776*	1941	1398	1484
Sogn og Fjordane	2081*	1264	1097	818
Hordaland	2787	1946	925	1055
Rogaland	3512	1505	1074	1262
Vest-Agder	1437*	1487	924	837
Aust-Agder	2299*	757	1078	1079
Telemark	2187	1626	1311	1089
Vestfold	2804*	1278	773	744
Buskerud	2766	1114	1244	887
Oppland	2304	1040	1059	837
Hedmark	3723	1206	1274	892
Østfold	2377*	1425	558*	475*
Akershus	2084*	1793	804*	1024*
Oslo	3668	2167	936*	1289*

*Antall observasjoner er under 20 for denne kategorien i dette fylket, og resultatene bør derfor tolkes med særskilt forsiktighet.

6.2.3 Forbruk etter forbrukskategori og hovedovernattingsfylke

Tabell 6.5 og 6.6 viser forbruket per gjestedøgn og totalt for reisen per person etter fylke og ulike kostnadskategorier. Spesielt overnattings- og serveringskostnader påvirkes av sammensetningen av besøkende etter overnattingsform, noe som forklarer at disse kostnadene er klart høyest i Oslo.

Gjennomsnittlig overnattingskostnad per døgn er ellers høyest i Nord-Trøndelag og Hordaland og lavest i Agderfylkene, Troms og Nordland. For de fleste fylkene ellers er overnattingskostnaden mellom 70 og 120 kroner per gjestedøgn.

Serveringskostnader følger stort sett samme mønster - utenom Oslo skiller Hordaland seg noe ut, mens gjennomsnittskostnaden for de øvrige fylkene stort sett varierer mellom 50 og 75 kroner.

Også transportkostnadene er klart høyest for reiser tilbrakt i Oslo. De er ellers høyest for reiser til Møre og Romsdal, Troms og Finnmark, samt Akershus. For de fleste fylkene ellers varierer transportkostnadene med mellom 60 og 130 kroner per gjestedøgn.

Tabell 6.5: Forbruksutgifter, etter hovedovernattingsfylke og kostnadskategori. Kr per gjestedøgn.

Fylke	Over- natting	Servering	Transport	Daglig- varer	Øvrig varekjøp	Aktiviteter	Andre utgifter
Finnmark	76	46	187	73	65	17	11
Troms	54	78	166	57	93	13	52
Nordland	53	45	122	61	63	11	20
Nord-Trøndelag	128	59	121	70	85	17	9
Sør-Trøndelag	84	68	143	40	83	26	29
Møre og Romsdal	89	68	187	53	78	16	16
Sogn og Fjordane	72	49	82	75	53	23	24
Hordaland	116	98	123	66	68	35	16
Rogaland	71	73	93	84	52	23	15
Vest-Agder	47	35	54	86	52	32	7
Aust-Agder	59	58	60	85	57	38	9
Telemark	109	49	63	101	59	53	13
Vestfold	111	71	131	64	64	19	21
Buskerud	114	62	61	91	47	61	11
Oppland	85	61	60	77	41	39	15
Hedmark	102	71	66	82	63	52	14
Østfold	66	48	106	41	50	6	12
Akershus	96	75	172	47	50	23	26
Oslo	253	197	250	41	129	48	51

Innkjøp av dagligvarer tok mest av døgnbudsjettet i Telemark og Buskerud, men var ellers en utgift som var ganske jevnt fordelt fylkesmessig, stort sett ca 40-80 kroner per døgn. Øvrig varekjøp utgjorde mellom 50 til 90 kroner per gjestedøgn for flertallet av fylkene.

For aktiviteter, dvs. f.eks alpinkyøring, familieparkbesøk, underholdning m.m., gikk det med mest penger per døgn i Hedmark, Buskerud og Telemark, samt i Oslo. Andre utgifter utgjorde 10-30 kroner per gjestedøgn i de fleste fylker.

De samme mønstrene finner man stort sett igjen i forbruket per person for hele reisen (tabell 6.6). Oppholdstiden varierer noe fra fylke til fylke, men er de fleste fylker mellom 3,4 og 4,1 døgn), slik bildet er noenlunde det samme som for forbruket per døgn.

Tabell 6.6: Forbruksutgifter, etter hovedovernattingsfylke og kostnadskategori. Kr per person.

Fylke	Overnatting	Servering	Transport	Dagligvarer	Øvrig varekjøp	Aktiviteter	Andre utgifter
Finnmark	289	174	709	279	248	64	43
Troms	219	315	670	231	373	53	208
Nordland	214	180	492	246	254	45	82
Nord-Trøndelag	463	213	438	254	309	61	31
Sør-Trøndelag	386	312	655	181	380	118	132
Møre og Romsdal	360	275	759	214	317	64	65
Sogn og Fjordane	255	175	290	267	187	80	86
Hordaland	386	325	410	218	227	116	54
Rogaland	272	278	355	322	201	90	56
Vest-Agder	164	123	187	300	182	110	25
Aust-Agder	193	193	199	282	188	125	28
Telemark	382	172	222	352	207	186	45
Vestfold	328	210	388	189	190	56	63
Buskerud	390	212	209	313	160	209	38
Oppland	295	209	208	266	141	136	52
Hedmark	359	249	230	288	222	183	49
Østfold	268	194	430	166	203	25	47
Akershus	327	257	588	161	171	79	88
Oslo	724	564	716	118	370	136	145

6.2.4 Forbruk etter bostedsfylke

Til slutt presenteres (tabell 6.7) forbruket etter i hvilket fylke de reisende er bosatt.

Per gjestedøgn er det bosatte i Finnmark som legger igjen mest på ferien om vinteren i gjennomsnitt, med nesten 800 kroner per døgn. Lang reisevei til mer sentrale strøk av landet kan kanskje forklare noe av det relativt høye forbruket for reisende nordfra. Feriereisende fra Østfold og Møre og Romsdal har også et relativt høyt forbruk per gjestedøgn på vinterferien, med over 600 kr per person. De som bruker minst er bosatte i Nordland og Buskerud, med bare drøyt 300 kr per gjestedøgn.

For hele ferien gikk det med over 3 000 kroner for de som kom fra Finnmark, mens bosatte i Telemark, Møre og Romsdal, Nord Trøndelag og Østfold brukte i overkant av 2 000 kroner på ferien. De som brukte minst var ferierende fra Nord-Trøndelag og Buskerud. Det er også verdt å merke seg at ferier til Oslo (foretatt av besøkende til Oslo, se tabell 6.2) er relativt mer kostnadskrevende enn reiser fra Oslo (foretatt av bosatte i Oslo). Oslo-borgere brukte så vidt over gjennomsnittet per gjestedøgn for bosatte i de ulike fylkene, og noe under gjennomsnittet per person for hele ferien. Derimot var forbruket på reiser til Oslo fra folk bosatt i andre fylker mer enn dobbelt så høyt som gjennomsnittet for alle fylker mht. kostnad per gjestedøgn og 66 prosent høyere mht. forbruk for oppholdet samlet.

Tabell 6.7: Forbruksutgifter, etter bostedsfylke.
Kr per gjestedøgn og per person.

Fylke	Kr per gjestedøgn	Kr per person
Finnmark	786	3027
Troms	393	1752
Nordland	507	1869
Nord-Trøndelag	305	2052
Sør-Trøndelag	426	1483
Møre og Romsdal	613	2053
Sogn og Fjordane	492	1840
Hordaland	547	1943
Rogaland	476	1754
Vest-Agder	449	1428
Aust-Agder	446	1556
Telemark	525	2121
Vestfold	464	1470
Buskerud	316	1161
Oppland	412	1416
Hedmark	396	1631
Østfold	617	2017
Akershus	382	1382
Oslo	499	1637
Totalt	479	1713

6.4 Kort oppsummering av resultatene

Oversiktene i dette kapitlet viser at det er betydelige geografiske forskjeller i forbruket, det vil si at det varierer etter hvor i landet ferien har foregått. Også forbrukets fordeling på ulike kostnadskategorier er avhengig av besøkssted. Forskjellene henger sammen med at forbrukets omfang totalt og fordeling på overnatting, transport, servering etc. i stor grad gjenspeiler turismestrukturen i hvert fylke med hensyn til overnattingstilbud, besøksformål, type destinasjoner/grad av urbanisering osv.

Denne informasjonen er spesielt viktig som grunnlag for fylkesvise og/eller regionale analyser av reiselivets økonomiske betydning.

Litteratur

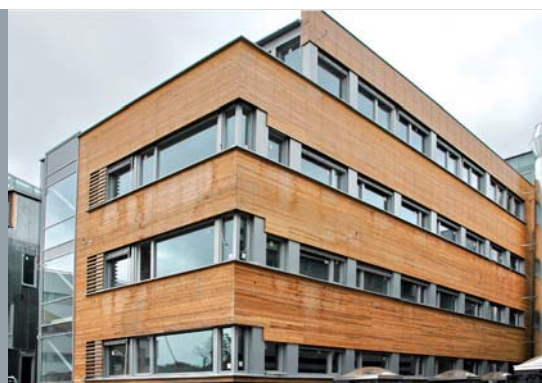
- Dybedal, Petter, Arne Rideng, Jan Vidar Haukeland og Berit Grue, 2006. *Utenlandske turistenes forbruk i Norge 2005*. TØI Rapport 823/2006. Oslo: Transportøkonomisk institutt.
- Farstad, Eivind og Petter Dybedal, 2010. *Nasjonal ferie- og forbruksundersøkelse sommeren 2008*. TØI Rapport 1092/2010. Oslo: Transportøkonomisk institutt.
- Farstad, Eivind, og Arne Rideng, 2008. *Utenlandske turistenes forbruk i Norge 2007*. TØI Rapport 941/2008. Oslo: Transportøkonomisk institutt.
- Haukeland, Jan Vidar og Berit Grue, 1996. *Turistenes forbruk i Norge sommeren 1995: en analyse av forbruksutgiftene blant norske og utenlandske feriegjester*. TØI Rapport 320/1996. Oslo: Transportøkonomisk institutt.
- Hurst, Fred, 1994. En route surveys. I J. R. Brent Ritchie og Charles R. Goeldner (red.): *Travel, tourism, and hospitality research*. Andre utgave. New York: Wiley.
- Jean-Hansen, Viggo og Geir Olav Ryntveit, 1992. *Forbruksundersøkelse blant turister 1991*. TØI Rapport 120/1992.
- Rideng, Arne, 1994. *Utenlandske turister i Norge sommeren 1994*. TØI Rapport 273/1994. Oslo: Transportøkonomisk institutt.
- Rideng, Arne, Jan Vidar Haukeland og Bente Heimtun, 2007. *Gjesteundersøkelsen 2007*. TØI Rapport 928/2007. Oslo: Transportøkonomisk institutt.
- Salant, Priscilla & Don A. Dillman, 1994. *How to conduct your own survey*. New York: Wiley.
- Statistisk Sentralbyrå, 2007.
Ferieundersøkelsen 2007 (internett <http://www.ssb.no/reiseliv/>)
- Statistisk Sentralbyrå, 2008.
Reiseundersøkelsen 2008, 2. og 3. kvartal 2008 (internett <http://www.ssb.no/reiseliv/>)
- Steen Jacobsen, Jens Kr., Arne Rideng, Berit Grue og Jan Vidar Haukeland 2003.
Utenlandske turistenes forbruk i Norge 2002. TØI Rapport 636/2003. Oslo: Transportøkonomisk institutt.
- Thrane, Christer og Eivind Farstad, 2010. "Domestic tourism expenditures: The non-linear effects of length of stay and travel party size", *Tourism Management* 32 (2011) 46–52.
- United Nations, 1994. *Recommendations on tourism statistics*. Publication ST/ESA/STAT/SER/M/83. New York: United Nations.

Besøks- og postadresse:

Transportøkonomisk institutt
Gaustadalléen 21
NO 0349 Oslo

Telefon: 22 57 38 00
Telefaks: 22 60 92 00
E-post: toi@toi.no

www.toi.no

**Transportøkonomisk institutt (TØI)
Stiftelsen Norsk senter for samferdselsforskning**

TØI er et anvendt forskningsinstitutt, som mottar basisbevilgning fra Norges forskningsråd og gjennomfører forsknings- og utredningsoppdrag for næringsliv og offentlige etater. TØI ble opprettet i 1964 og er organisert som uavhengig stiftelse.

TØI utvikler og formidler kunnskap om samferdsel med vitenskapelig kvalitet og praktisk anvendelse. Instituttet har et tverrfaglig miljø med rundt 70 høyt spesialiserte forskere.

Instituttet utgir tidsskriftet Samferdsel med 10 nummer i året og driver også forskningsformidling gjennom TØI-rapporter, artikler i vitenskapelige tidsskrifter, samt innlegg og intervjuer i media. TØI-rapportene er gratis tilgjengelige på instituttets hjemmeside www.toi.no.

TØI er partner i CIENS Forskningscenter for miljø og samfunn, lokalisert i Forskningsparken nær Universitetet i Oslo (se www.ciens.no). Instituttet deltar aktivt i internasjonalt forsknings-samarbeid, med særlig vekt på EUs rammeprogrammer.

TØI dekker alle transportmidler og temaområder innen samferdsel, inkludert trafikk sikkerhet, kollektivtransport, klima og miljø, reiseliv, reisevaner og reiseetterspørsel, arealplanlegging, offentlige beslutningsprosesser, næringslivets transporter og generell transportøkonomi.

Transportøkonomisk institutt krever opphavsrett til egne arbeider og legger vekt på å opptre uavhengig av oppdragsgiverne i alle faglige analyser og vurderinger.